

WESTERN ROMAN
LASSO
cijena 300 d broj 725

Rolf Shark:

BLAGO KOMANČA

Rolf Shark

BLAGO KOMANČA

**VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA**

Glavni i odgovorni urednik Milivoj Pašiček
Izdavač: NIŠPRO VJESNIK (v. d. predsjednika,
Poslovnog odbora Vjekoslav Koprivnjak) –
OOUR Informativno-revijalna izdanja (v. d.
direktora Božidar Radman)

Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan Krtalić

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Za-
greb, Avenija bratstva i jedinstva 4

Telefoni: 041/526-099, 515-555 i 519-555

Telex: 21 121 YU VSK

Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.),
Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl.
i odg. urednika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupavac
(pomoćnik gl. i odg. urednika)

Tisak: NIŠPRO »Vjesnik«, OOUR Novinska rotaci-
ja i OOUR TM

LASO 725

Urednik: Ana Hrastović

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Tehnički suradnik: Branka Ožegić

Rolf Shark: Blago Komanča

Naslov originala: Der Komantschenschatz

Copyright: VPA

Recenzija: Tomislav Odlešić

Prijevod: Juraj Bujan

Laso broj 725 izlazi 4. 9. 1987.

u nakladi od 66.800 primjeraka

I

— Rendžer Ric Yerby, na zapovijed, pukovniče — javio sam se svom pretpostavljenom, no pukovnik Dickson nevoljko odmahne rukom.

— Ostavite to, Ric — promrmlja i zavalj se u svoj stolac. — Čovječe, žao mi je što vas ponovo moram uznemiravati, no imam dojam da je posrijedi slučaj za momka poput vas. Dat ću vam Terryja Pounda. Vjerujem da će vam koristiti.

— Dobro, pukovniče — napomenem, a činjenica da ću pri sljedećoj pustolovini kraj sebe imati prijatelja Terryja donekle me smiri, jer tek sam se vratio u logor s opasne pustolovine.

Napeto sam čekao što će mi pukovnik ispričati, jer o novom zadatku nisam znao još ništa. Zacijelo je to bila posebna stvar, inače Dickson ne bi bio toliko tajnovit. Činilo se kao da čak ne želi ispričati o čemu je riječ, jer je otpuhivao guste oblake dima cigare i promatrao me kao da u posljednjem trenutku želi još razmisliti o svemu ali ne zna kako da započne. Kad je napokon raščistio sâm sa sobom, reče:

— Vi poznajete Elmera Hopkinsa?

— Trgovca? — zapita.

— Poznajete ga, dakle — promrmlja Dickson zadovoljno.

— Da, trgovca Hopkinsa koji putuje ovim krajevima i svaki put se zaustavlja u našem logoru da se ovdje riješi svojih stvarčica koje prodaje.

— Posljednji put bio je ovdje prije dva mjeseca i vjerujem da će uskoro opet doći — odvratih.

— Više neće doći — tiho objasni Dickson. — Elmer Hopkins je ubijen.

To je, dakako, za mene bilo iznenađenje.

— Hm — promrmljah. — Hopkins bijaše tvrda kost. Nekad je u baratanju oružjem bio vrlo brz. Sad je jasno da ima ljudi koji potežu brže od njega.

— Ja ne mislim tako — reče Dickson odmahujući glavom. — To nije bila svađa ni prepad zbog njegove robe. Bijaše to pravo pravcato ubojstvo. Dogodilo se u hotelu »Union« u Blackvilleu. Ništa nije opljačkano osim što su iz njegova džepa osim novca nestali neki papiri. Čini se da novac nije bio razlog za ovo ubojstvo.

— Nego papiri?

— Točno.

— Onda su to zacijelo izuzetno važni papiri.

— Jest. Vrlo važni.

— A što na to kaže šerif Henderson?

— On o tome nema pojma —

promrsi Dickson, izbulji oči i otpuhne dim prema stropu.

– Šerif nema pojma o ubojstvu? Nije moguće!

– Mislim da nema pojma o kradi papira – napomene Dickson nestrpljivo. – Do vruga, Yerby, vi danas teško shvaćate.

– Prije bih rekao da se vi niste točno izjasnili – odvratih.

– Možda bi bilo dobro da mi ispričate sve redom. Tada ću zacijelo shvatiti.

Pukovnik je i dalje buljio u mene. Potom je pozvao svoga posilnog.

– Dovedite mi Nowlessa – zapovjedi vojnik, a prema meni grune stolac.

Moja napetost je rasla. Pukovnik je šutio i samo otpuhivao oblake dima. Ponekad bi mu se na ćelavoj glavi pojavile kapljice znoja i on bi ih nervozno brisao maramicom.

U logoru nisam poznavao čovjeka imenom Nowless i bio sam pomalo znatiželjan koga će pukovnikov posilni dovesti. Napokon u sobu uđe oronuo, mršavi momak, i posilni javi da je to John Nowless.

– Ovo je Ric Yerby – promrsi pukovnik došljaku, pokazujući mene pošto se vojnik udaljio.

– On je moj najbolji čovjek. Ukoliko on ne pomogne, ne znam tko bi to mogao.

Nowless me znatiželjno pogleda.

– Čuo sam već mnogo o vama, Ric – reče pokušavši se nasmiješiti. – Dobro, da li vam je pukovnik već ispričao o čemu je riječ?

– Cijelo vrijeme čekam da čujem priču – odvratih ljutito.

– Zasad znam samo da je Elmer Hopkins ubijen u hotelu »Union« u Blackvilleu i da su

nestali važni papiri, o čemu šerif Henderson ne zna ništa. Stvar mi je vrlo zagonetna. Što vi znate o ubojstvu i tim papirima?

Nowless je pokušao naći prave riječi.

– Stvar je takva – počeo je nakon kraćeg razmišljanja – da je Elmer Hopkins otprilike u to vrijeme trebao doći u logor.

– Jest, trebalo je – pripomenuh. – Jeste li ga možda ovdje čekali?

– Namjeravao sam se ovdje s njim susresti. To smo tako reći nas dvojica dogovorili.

– A razlog susreta?

Nowless se zbunjeno počese po glavi i odjednom ostavi na mene isti dojam kao malo prije pukovnik. Pogleda pukovnika zbunjena, molećivim pogledom, a pukovnik Dickson značajno podigne ramena. Činilo se da između njih dvojice vlada neko razumijevanje. Napokon pukovnik kimne umirujuće i reče:

– Kažite mu, Nowless. Ipak mora znati. Stvar ne može dulje trajati.

– Dobro – kimne Nowless – vjerujem također da je Sam Tex pošten. No, Same, osim nas trojice nitko više ne smije saznati priču, inače će vas odnijeti vrag.

– Ako već Terryja Pounda moram vući za sobom – zapitah Dicksona čudeći se sve više – trebam li mu ispričati neku bajku?

– Naravno da ne, Ric – promrmlja Dickson ljutito. – Terry Pound također mora znati pravu istinu.

Nowless se nestrpljivo premještao s noge na nogu.

– Do vruga, pukovniče, to je protivno sporazumu! – plane.

– Sve više ljudi saznaje o tome.

– Ja jamčim za ovu dvojicu
– pokuša ga umiriti Dickson.
– Vjerujem kako je to jedina mogućnost da dobijemo natrag to što ste izgubili.

Moja napetost i nestrpljivost bijahu sad na vrhuncu.

– Mogu li napokon saznati o čemu je zapravo riječ? – zagundah.

Nowless duboko udahne i započne priču.

– Stvar je u tome – objasni – da se u džepu Elmera Hopkinsa nalazila polovica nacрта zemljišta. Druga polovica je ovdje.

Iz svog haljetka izvadi kožnatu torbicu, tako prljavu i izlizanu kao da su je već upotrebljavale tri pokoljenja kauboja.

Odmah opazim da se iz toga nacрта ne može ništa razabrati o kojem kraju je riječ i da nacrt bezuvjetno treba nadopunu, premda su na dva mjesta bili ucrtani križići. Osim toga, cijeli plan bijaše nacrtan rukom.

– I što je s time? – zapitah.

– Dakle – objasni Nowless – i na polovici nacрта što ga je trgovac Hopkins imao kod sebe, nalaze se dva takva križića.

– Nama je bezuvjetno potrebna ta polovica nacрта – zagunda Dickson poput nekog proročanstva, obavijen gotovo neprozirnim oblakom duhanskog dima. – O tome ovisi mnogo toga, Same.

– Mogu li znati što?

– Zlato Komanča – promrmlja Nowless.

– Zlato Komanča?

– Jest. Posrijedi je zlatni rudnik što su ga prije mnogo godina otrili Komanči.

– A kako ste vi ili trgovac Hopkins saznali za to? Kako ste uopće došli do polovice nacрта?
– zapitah znatiželjno.

– Preko mene – javi se Dickson polako. – Da, čudite se, Ric. Nisam ja uvijek bio stari, košcati pukovnik. Nekad sam jednako dobro sjedio u sedlu kao što danas sjedim za pisanim stolom, a i danas bih se još mogao mjeriti s nekim od vas mladića.

– U to nitko ne sumnja – pripomenuh. – No kako ste došli do nacрта?

– Tada sam još bio poručnik – započne Dickson, a ja sam ga slušao sa sve većim divljenjem.

– Crvenokošci bijahu još u ovom kraju i svaki odlazak patrola u područje Komanča bijaše pitanje života i smrti. Poglavica opasnog plemena bio je tada Crni Orao. Ja sam dobio nalog da s njim sklopim primirje. No Crni Orao nije vjerovao našoj ponudi za mir.

– Dobro – rekoh – danas više nije živ nijedan Komanč. Kakve veze ima ta stara priča s ubojstvom trgovca Hopkinsa? Crni Orao ga ne može imati na duši jer je već odavno u vječnim lovištima.

– Ne budite nestrpljivi, Ric – odvrati mu Dickson i osmjehne se. – Saslušajte moju priču, svida li vam se ona ili ne, inače nećete shvatiti neke stvari.

– U redu, pričajte, dakle, o Komančima – odgovorih skrušeno i namjestih se na stolcu pripravan na dugo sjedenje.

Dickson izvadi iz ormara bocu viskija i napuni nam čaše da podigne raspoloženje.

– Vlada je – nastavi pričati – s crvenokošcima namjeravala postupati pošteno. No neki gramzljivi lopovi željeli su osujetiti mir radi svoje vlastite ko-

risti. Indijanci su, dakle, s pravom bili nepovjerljivi.

— Tako je to bilo — kimne Nowless. — Moj otac bijaše prijatelj Crnog Orla. Poglavica je doseljeniku Salmondu za pruženu dragocjenu pomoć odao položaj zlatnog rudnika, no zločinci su Salmonda ubili i oduzeli mu plan na kojem bijaše ucrtan rudnik. Pukovnik Dickson, tada još poručnik, uhvatio je ubojicu, no on je kod sebe imao samo još polovicu nacрта. Dao ga je mojem ocu i zajedno su pokušavali pronaći rudnik, no uzalud. Bez druge polovice nacрта bilo je to nemoguće.

— Komanči su otišli iz onoga kraja a zagonetka njihova blaga ostala je neriješena — nastavi Dickson. — Zlato Indijanaca privlačilo nas je sve ove godine. Kad je Nowless umro, ostao sam u vezi s njegovim sinom. A Nowlessu je trgovac Hopkins ispričao kako je slučajno saznao o postojanju druge polovice nacрта.

— Dakako, zamolio sam Hopkinsa da poduzme sve kako bi pribavio tu polovicu — sad će Nowless žurno. — Odmah sam obavijestio pukovnika i došao ovamo u logor dok ste vi bili na putu. Zajedno smo namjeravali od Hopkinsa preuzeti drugu polovicu nacрта.

— Hopkins mu je, naime, javio da već posjeduje papir — objasni pukovnik Dickson namrštivši čelo. — Na žalost, on više ne može doći ovamo. Ubiten je u Blackvilleu, a nacrt je ukraden. Nikako se ne mogu oteti dojmu da je upravo nacrt bio motiv za ubojstvo.

— Sad znate sve, Ric — promrmlja Dickson na kraju. — Riječ je o nacrtu zemljišta.

— Da, ali... — rekoh polako

— čovječe, Nowless...! Ako je ubojica zlodjelo počinio zbog polovice nacрта, onda...

Nisam uspio izgovoriti do kraja. Pukovnik Dickson skoči sa stolca i dlanom udari po svojem pisaćem stolu tako da su naslage papira zadrhtale kao pri potresu srednje jačine.

— Ric ima pravo! — vikne potom. Već smo se prije trebali tome dosjetiti! Dakako! Ako ubojica ima jednu polovicu nacрта, onda će se, baš kao i mi, nastojati dočepati i druge.

Nowless malo problijedi.

— Vi, dakle, obojica mislite da meni prijeti opasnost? — zapita mucajući — meni ili pukovniku!

— Može biti — odvratih. — Pitanje je samo zna li Hopkinsov ubojica gdje bi mogao naći drugu polovicu nacрта.

Pukovnik Dickson i nehotice prođe prstima po unutrašnjem dijelu ovratnika košulje.

— Ako ubojica zna — reče — da ja imam drugu polovicu nacрта...

— Ja sam se dopisivao s Hopkinsom — doda Nowless. — Ja sam, dakle, u većoj opasnosti.

— Dobro — rekoh — ja sam prema tome prilično siguran, jer nepoznati ubojica zna sve.

— Kako? — zapita Dickson namrštivši čelo.

— Pretpostavljam da je imao priliku uhvatiti i otvoriti pismo što ga je gospodin Nowless pisao Hopkinsu ili obrnuto.

— To je uistinu moguće! — poviče Nowless žurno. — Napadnuta je poštanska kočija i jedno pismo uopće nije stiglo ovamo. Bilo je to blizu Silverstonea.

— Tamo sad vlada pravo rasulo. Neka banda terorizira kraj, a zakon kao da ne postoji.

I ja već mislim na nestalo pi-smo, a drago mi je, Ric, da se slažemo u mišljenju. Pretpo-stavljam da tajanstveni razboj-nik koji je napao kočiju stoji i iza ubojstva Elmera Hopkinsa i tako ćemo jednim udarcem ubi-ti dvije muhe... naime, proga-njanje razbojnika i pronalaže-nje polovice nacрта što je odu-zet siromašnom Hopkinsu.

— Razumijem — pripome-nuh. — I zato ste mi dali Terryja Pounda?

— Točno — kimne Dickson. — Napokon, ne mogu od vas zahtijevati da sami uhvatiti cijelu bandu. Uostalom, bolje je da sad uzmem papir.

II

Terry Pound i ja odlučili smo idućeg jutra odjahati u Blac-kville da nešto поближе saznamo o smrti trgovca Hopkinsa. Po-tom smo namjeravali krenuti u Silverstone i ščepati tajanstve-nog razbojnika.

No prije toga u logoru se do-godilo nešto što će barem djelo-mično omesti naše planove.

Još iste noći u logoru se ogla-silo zvono na uzbunu. Svi su nagrnuli na vojničko vježbali-šte, misleći da se pukovnik do-sjetio organizirati noćnu vježbu s uzbunom.

Pukovnik se, međutim, poja-vio u nepropisnoj i napadnoj odjeći i naredio da pretraže lo-gor i uhvate stranca, a vrata i ograde da kontroliraju. Ukoliko netko želi pobjeći, treba na nje-ga odmah pucati.

Potom pukovnik zovne Terry-ja i mene. Kad smo se malo za-tim našli u njegovoj spavaćoj sobi, saznali smo da je nepo-znati pronjuškao po njegovoj sobi i njegovim stvarima ne za-

državajući se pred njegovim uredom.

— A nacrt? — zapitam od-mah. — Gdje je nacrt, pukovni-će?

On se zagonetno nasmije.

— Još je kod mene — objasni — a tamo gdje sam ga spremio ne može ga nitko naći, Ric.

Bilo je jasno kako time želi reći da će im skrovište odati je-dino bude li krajnja potreba. Slagao sam se s time. Barem ni-sam imao nikakvu odgovornost za dragocjeni papir.

— U redu — rekoh stoga — ostavite nacrt tamo gdje jest... Vi ste uvjereni u to da ste još njegov vlasnik i da se skrovište ne može pronaći.

— Upravo u to sam uvjeren — nasmije se Dickson.

— Onda je sve u redu. Vi, da-kle imate nacrt... no, ipak, čini se da osim Nowlessa, vas, mene i Terryja Pounda još netko u lo-goru zna nešto o tome.

— Kako ste došli na to? — za-čudi se Dickson. — Ja pak mi-slim da se netko ušuljao ovamo. Zacijelo neki stranac. Napokon, osim rendžera u logoru ima i drugih ljudi.

— I ja tako mislim. Ne mogu posumnjati ni u koga od svojih drugova — odgovorih odlučno.

— Zatražio sam od straže spi-sak svih stranih osoba koje po-sjeduju propusnicu — napome-ne Dickson.

— To će trajati predugo i sve nas uznemiriti — rekoh. — Ne-poznatog ćemo uhvatiti na mnogo jednostavniji način.

— A kako, Ric? Imate li neku ideju?

— Dakako da imam, pukovni-će. Stvar je posve jednostavna. Stavite se u položaj tog čovjeka.

— Pokušat ću — promrsi pu-kovnik namrštivši čelo — iako

se plašim da će mi to biti prokleta teško.

— Prema našem mišljenju, taj čovjek, dakle, traži nacrt. Pokušao je kod vas i nije ga našao. Što će dalje učiniti?

— Poći će k Nowlessu — oglašiti se Dickson nakon kraćeg razmišljanja.

— Točno — nasmijem se — i pri tome ćemo ga ščepati.

— Mislite li da će pokušati još ove noći?

— Zacijelo. Pokušat će iskoristiti zbunjenost zbog otkrića njegove provale kod vas.

— Slažem se — promrmlja pukovnik.

— Gdje stanuje Nowless — zapitah osjećajući sve veću zabrinutost. — Valjda se već nije dogodilo i možda ću stići na vrijeme.

— Baraka broj pet — odgovori pukovnik kratko.

Otišao sam i odmah potražio baraku u kojoj su obično bili smješteni prolazni gosti.

Svi u logoru bijahu budni. Nowless mi je ubrzo otvorio.

— Što je bilo kod pukovnika?

— zapita zabrinuto. — Nisam se maknuo od kuće. Imam dojam da bi to moglo biti u vezi s našom stvari.

— Pravilno pretpostavljate — rekoh. — Ipak, idite sad i pomišajte se među ljude. Ja ću također izići na svjetlo i učiniti kao da vas vodim pukovniku. Potom ću se potajno vratiti kroz prozor na stražnjoj strani barake. Zato ga moramo otvoriti.

— A čemu to? Naslućujete li možda da bi netko mogao provaliti i k meni?

— Točno — odvratih.

Nowless je brzo shvaćao. Poslije nekoliko minuta poduzeli smo potrebne mjere. Pošao sam s Nowlessom do vojnog vježba-

lišta, no tamo sam se udaljio, brzo se vratio u brvnaru i kroz prozor uskočio u mračnu sobu.

Čovjek kojega sam očekivao bijaše brži nego što sam mislio. Već je bio ondje.

On je, dakako, opazio da je netko upao kroz prozor i odjednom prema meni iz mraka polete dvije grube šake. S mukom sam se obranio iznenadnog napada.

— Ti si točan, moj mladiću — narugah se. — Utoliko bolje! Barem te ne moram čekati.

Nije mi odgovorio već je iznova svom snagom navalio na mene. Htio me se ili riješiti ili, ne pode li mu to za rukom, kroz prozor pobjeći. A ja momku nisam htio priuštiti ni jedno ni drugo.

— Hej, ostani ovdje! — zarežah, zgrabih ga za ovratnik i istodobno ga udarim u bradu, tako da je zateturao natraške i stenjući udario u zid.

— Proklet bio — istisne i htjede me ponovo napasti, no ja sam kod rendžera i predobro naučio vještinu borbe šakama. Za pet minuta tako sam smekšao momka da više nije pružao nikakav otpor, a kad se potom pojaviše Terry Pound i Nowless, sudbina nepoznatog bijaše zapečaćena.

— Vidi, vidi koga to imamo — nasmijulji se Terry Pound dok je Nowless upalio svjetlo. — Momčića, jedva dvadeset, i još zelenog iza ušiju, ali već prilično drskog.

— Ostavite me na miru — zareži na nas momak poput razdraženog psa i ispljune zub što mu se u toku naše »zabave« malo rasklimao. — Pustite me da odem, opominjem vas!

– Ali zašto? – zapitah smijući se. – Odjednom ti se više ne svida kod nas? Hajde, tko si i odakle dolaziš?

– To se vas uopće ne tiče – ljutito će momak. – Neću vam reći ni riječi! Iz mene nećete izvući ništa.

– Kladimo se da se u osnovi varaš, Terry pokaži mu jednom kako lako ga možemo prisiliti da govori.

Terry mu dohvati lijevu ruku i odmah zatim momak zaurla od bolova.

– Pusti ga – dobacih Terryju – mislim da mu je sad dovoljno i da je shvatio na koji način možemo s njim postupati. Još jednom, momče: kako se zoveš i tko te poslao ovamo?

– Zovem se Myer – zamuca tražeći riječi, a ja sam odmah shvatio da laže.

– A odakle dolaziš?

– Iz Sunvillea. Htio sam... htio sam zapravo rendžerima. Čuo sam da tražite mlade ljude.

Na taj glupi izgovor Terry i ja glasno se nasmijemo, a čak se i Nowless, inače prokleta kiselog lica, nije mogao suzdržati da se ironično ne nasmiješi.

– Ništa bolje nije ti palo na um, gospodine Myer? Jesi li možda špijun, mladiću? Najbolje da odmah javimo pukovniku? Za pet minuta visjet ćeš na prvom stablu.

– Ne, ne – branio se stranac i molećivo sklopio ruke – nisam špijun, ja sam... ja sam...

– Onda? Govori već jednom! Tko si? – otresao se na njega i on, satjeran u kut, napokon odluči govoriti.

– Zovem se Tom Caller. Ja sam... ja potječem... potječem iz Silverstonea. Dakako, morate mi vjerovati!

U to me nije trebao uvjerava-

ti. Vjerovao sam i bez toga i pažljivo slušao samo kad je izgovorio riječ »Silverstone«. To ime činilo mi se dokazom za istinitost njegovih riječi.

– Iz Silverstonea, dakle – rekoh polako dok je Caller lica izobličena od straha pogledom kružio od jednoga do drugog.

– Vidi, vidi, iz Silverstonea – ponovi Nowless ljutito. – To je lijepi kraj, u kojem napadaju poštanske kočije i krađu pisma.

– Ne samo poštanske kočije – reče Caller brzo.

– Kako to misliš? – zapita ga Terry Pound. – Što to treba značiti: »Ne samo poštanske kočije«?

Bijaše to neka vrsta unakrsnog preslušavanja, kao da smo se Terry, Nowless i ja dogovorili. Pitanja su slijedila tako brzo da Caller nije imao vremena razmišljati.

– Mislim... htio sam reći... da tamo ne napadaju samo poštanske kočije. I rančere također.

– Rančere? – zapitah. – Kako to?

– Ne prode ni tjedan dana a da jedan ranč u okolini ne proguta plamen.

– A ti pripadaš bandi koja to čini, zar ne? – priupita Nowless.

– Oh ne, uistinu ne! – poviče Caller prestrašeno. – Ja nemam nikakve veze s tim, morate mi vjerovati!

– A što ako ti ne vjerujem? – zapitah oštro.

– Moj otac... naš vlastiti ranč... mislim... – Želiš li ti me možda reći da si sin rančera?

– Upravo to hoću reći, rendžeri. Naš ranč je spaljen prije dva tjedna. Moj otac pogođen je

metkom kad je pokušao pucati na razbojnike.

– I?

– On je mrtav. Razumijete li, mrtav, ambari i sjenici su spaljeni, ostali smo samo moja majka, sestra i ja.

Odjednom se sruši na Nowlessov ležaj, pokrije lice rukama i počne jecati.

Njegovi doživljaji zacijelo su potresni i posve drukčije vrste nego što smo mislili. Taj mladić sad nije glumio, to smo svi zapazili i pomalo zbunjeni odmarali smo se od njega i dali mu vremena da ponovo ovlada svojim osjećajima.

– No, Calleru – rekoh napokon i hrabreći ga dotaknuh mu ramena – kako je to sad... sve to ne može biti razlogom za provalu u ovu brvnaru!

– Prisiljen sam na to – poviče Caller – kunem vam se! Ja sam pošten; nikad još nisam počinio nijednu krađu, no ovaj put... pogotovo kad sam morao donijeti samo list papira.

– Kome si to morao donijeti? – nastavim pitanjima. – Možda razbojniku koji u Silverstoneu čini nepodopštine?

Caller me začudeno pogleda i odmahne glavom.

– Kako ste došli na tu zamisao, rendžeru? – zapita začudeno. – Rekao sam vam već da s Lefthandom nemam nikakve veze.

– Lefthand se zove razbojnik?

– Ljudi tako kažu, jer najčešće puca lijevom rukom.

– Ti ga, dakle, ne poznaješ i ne pripadaš njegovoj bandi?

– Ne, nipošto; vidio sam Lefthanda tek jedan jedini put u svom životu, i to prije dva tjedna. Otada ima na duši život mog oca. Oh, kad bih ga mogao

naći, ubio bih ga bez oklijevanja! Možete mi vjerovati.

Nas trojica smo se pogledali. Priča ovog mladića zvučala je vjerodostojno, a ipak nismo mogli u njoj naći pravi smisao. Ostalo je neobjašnjeno tko mu je naredio da u Nowlessovoj sobi potraži nacrt.

– Ti si, dakle, trebao ukrasti list papira... zacijelo neki nacrt? – priupita Terry Pound nestrpljivo.

– Točnije rečeno, samo polovicu nacrt – objasni Caller.

– Lijepo. A tko ti je to naredio? – zapitah.

– Commer.

– Nikad nisam čuo za njega – promrmljah. – Tko je to?

– Melvin Commer je vlasnik saluna u Silverstoneu. Bogat je čovjek i posuđuje ljudima usjeve i novac. I moj otac je posudio kod njega do sljedeće žetve. No razbojnici koji su nas napali zapalili su i ambar s usjevom, tako da ništa nije ostalo. A budući da je moj otac mrtav, a ja nisam mogao platiti dugove, Commer je zahtijevao da umjesto zajma ukradem polovicu nacrt.

– On vas je, dakle, ucjenjivao! – vikne Nowless i značajno zviždukne.

– Rekao je da će poderati obveznicu ako mu donesem papir – napomene Caller zdvojno – no, sad... sad je sve propalo. A moja majka i moja sestra moraju otići s ranča.

– No, no – umirivao sam mladića – ako stvar odista stoji tako kao što si nam upravo ispričao, mi ćemo ti pomoći.

– Pomoći ćete mi, uistinu?!

– poviče momak a u očima mu zaiskri nova nada.

– Sigurno – kimnuh.

– A kako ćete to učiniti? Ho-

ćete li mi možda pribaviti nacrt?

— Ja ću razgovarati s gospodinom Commerom — rekoh ozbiljno.

— To će slabo koristiti — odvrati Caller razočarano.

— Budem li s njim razgovarao na svoj način, zacijelo će koristiti — nasmijem se.

— A što će biti sa mnom?

— Ti ćeš privremeno ostati ovdje, mladiću — odgovorih na ovo, posve opravdano pitanje.

— O tvojoj sudbini odlučit će pukovnik ne ja. Ti si ipak proveo k njemu i gospodinu Nowlessu i pretpostavljam da starac s tobom neće razgovarati baš osobito ljubazno.

Pozvao sam stražu i Callera dao odvesti u zatvor. Na neki način bilo mi je žao mladića i sâm sebe uvjeravao sam kako pukovnik neće prestrogo postupati s njim ako mu stvar pravilno opišem.

— A nas dvojica — potapšao sam potom Terryja Pounda po ramenu — sutra ujutro odjahat ćemo u Silverstone. Mislim da je to važnije nego se kod šerifa Hendersona propitati za leš Elmera Hopkinsa.

— Dobro — promrmlja Terry — i ja imam dojam da će Commer, ukoliko ga dobro zgrabimo, biti razgovorljiviji od Hopkinsova leša.

III

U Silverstoneu i okolici ljudi su drhtali pred strahovladom razbojnika Lefthanda, kome očito ni šerif Moore nije mogao ništa.

Terry Pound i ja, kako bismo olakšali postupak, odlučili smo da ljudima u Silverstoneu ne dajemo odmah do znanja kako smo rendžeri. Skinuli smo, da-

kle, značke i jedan za drugim iz različitih smjerova stigli u Silverstone. A tamo smo kao svi čestiti muškarci najprije htjeli svratiti u salun. Bilo je to posve prirodno i nijednom čovjeku nije to moglo biti sumnjivo, pa čak ni gospodinu Commeru, vlasniku saluna, za kojega smo se zanimali. A bilo je jasno da ćemo se Terry i ja ponašati kao da jedan drugoga uopće ne poznajemo.

Salun je u vrijeme kad sam ušao... privremeno još bez Terryja, koji će vjerojatno stići nešto poslije... bio gotovo prazan. Nekoliko napudranih djevojaka stajalo je oko klavirista, koji je svoj pijanino postavio u uglu lokala, i zabavljajući se s njim, a on je u kojekakvom redoslijedu svirao potpuri raznovrsnih melodija. U drugom uglu sjedila su dvojica upornih kartaša i svojim kartama udarala po stolu. Barmen iza tezge izgledao je kao da spava. Pokraj ulaznih vrata naslonio se neki kauboj i dosađujući se promatrao što se događa naokolo.

Ušavši u salun, pridem tezgi i zatražim viski. Barmen natoči i površno me pogleda. — Stranac u ovom kraju? Nisam te još ovdje vidio.

— Točno, dolazim izdaleka.

— Zacijelo kauboj? Tražiš posao?

— Možda — promrmljam i otpijem gutljaj viskija, što je goodio poput sapunice s dinamitom.

U tom trenutku u salun uđe skupina muškaraca. Momak za vratima odmah je živnuo ugleđavši ih i dao znak barmenu. Očigledno su to bili rančeri, sve stariji ljudi, kojima je briga oko opstanka ostavila tragove na li-

cima naboranim od vjetra i oluja.

— Hej, Same, želimo razgovarati s tvojim gazdom — dobaci prvi muškarac barmenu. Bijaše to zdepast, bradat, snažan momak, koji je svojim šešikom udario u tezgu kao da time želi pojačati svoj zahtjev.

— Gospodin Commer nije ovdje — odvрати barmen zbunjeno.

— Što, nije ovdje? Dakako da je ovdje, ne trebaš nam pričati bajke. Vidjeli smo napolju njegova konja.

Barmen se potpuno zbunio. Pokušao je pronaći drugu izliku, ali je nije nalazio.

— Mislim da gospodin Commer ne može razgovarati — reče napokon mucajući.

— Što to treba da znači? S nama ne može razgovarati? Ne mogu to zamisliti, zar ne, ljudi? — obrati se svojoj pratnji, šestorici muškaraca lica opaljenih suncem. — Tvoj gazda inače uvijek tako čezne za nama.

Sljedećeg trena otvore se vrata lijevo od tezge i na njima se pojavi muškarac po čijoj vanjštini sam odmah naslutio da je Commer, vlasnik saluna, dakle čovjek s kojim su ovi ljudi željeli razgovarati.

— 'dan, Hulley — reče prijateljski i pride rančeru, koji je po svoj prilici bio vođa skupine i zadužen da govori u ime drugih. — Želiš razgovarati sa mnom. Što je bilo?

Commer je imao otprilike trideset pet godina i nije izgledao loše. Moram priznati da sam ga zamišljao posve drugačijim. Lice mu bijaše simpatično, i premda je bio odjeven poput gradskog kicoša, ostavljao je ugodan dojam. Nije djelovao ni naduto ni samosvjesno, što je

kod bogataša inače čest slučaj. Bio je miran poput čovjeka koji se nema čega plašiti. Njegova mirnoća kao da je prešla i na rančere, koji su došli ovamo prilično ljutiti, no od Commerova pogleda brzo su se ohladili.

— Gospodine Commeru — reče potom Hulley zbunjeno i počne okretati svoj šešir. — Gospodine Commeru, Lefthand je sad napao i Markerov ranč.

Commer se iznenadi ovom vijesti i skupi obrve.

— Do vraga, kako se to moglo dogoditi? Zar niste postavili straže? Ja sam vas upozorio!

— Došao je poput oluje — javi se niski, zdepasti snažni muškarac istupivši naprijed. Zacijelo to bijaše rančer Marker. — Jednostavno se ništa nije moglo učiniti. Doslovce su pregazili naše ljude i zapalili ambare. Imam dojam da nas Lefthand želi sve uništiti. Pucali su poput vragova, nisu se, međutim, približavali mojoj kući jer smo se mi iznutra branili. Otišli su kad je sve naokolo plamtjelo svom žestinom.

Commer potapša Markera po ramenu.

— Budite sretni što nisu mogli u kuću! Vi ste se zbilja hrabro branili, Markeru! Uvjeran sam da bi vas Lefthand opljačkao da je uspio prodrijeti u kuću!

— Ne bi našao ništa vrijedno — promrsi Marker. — Do vraga, ja više nemam novca. Što sam imao, dao sam vama, a vi ste mi još dali i zajam, Commeru.

— Ja rado pomažem svakome ako mogu — napomene Commer i pokretom ruke htjede pokazati kako o ovome ne treba više razgovarati. — To nije vrijedno spomena, Markeru.

Vi ćete mi kredit isplatiti sa sljedećom žetvom.

Marker stisne šake, problijedi i pocrveni u licu te lupi čizma o pod.

— Odakle, do vraga?! — poviče. — Zar još niste shvatili?! Lefthand nam je spalio sve usjeve i krmu! Ja sam uništen! Ne posjedujem ništa čime bih mogao otplatiti zajam. Moja polja ove će godine ostati neobrađena, ništa neću žeti... i do svih vragova, Commeru, ako nemate samilosti, ne znam što će se dogoditi!

Commerovo čelo prekrile su bore.

— No, no, ne morate očajavati — reče a u glasu mu se osjeti prizvuk ironije, prizvuk što ga nije mogao sakriti. — Markeru, vi niste siromašan čovjek. Imate lijep komad zemlje i kuću, to znaju svi.

Marker ustukne korak natrag.

— Vi me želite otjerati iz kuće?! — poviče.

Commer žaleći podigne ramena:

— Na neki način moram doći do svog novca. Napokon, ja sam poslovan čovjek. Ne mogu poklanjati svoj novac. Shvaćate, zar ne?

Marker nije znao što da odgovori. Naokolo se začulo negodovanje, a Hulley se opet progura naprijed.

— Vi nas sa svojim prljavim zajmovima sve držite u šaci, Commeru — reče prijeteći. — Vi...

Commer mu uskoči u riječ.

— Što to znači, Hulley? — zapita oštro. — Prljavi zajmovi? Jesam li vas možda ja prisiljavao da ih uzimate, ha? Dolazili ste k meni i molili novac i ja sam popustio...

— Zbog lihvarskih kamata! — poviče Hulley ljutito.

— Svatko mora znati kamo pripada — reče Commer hladno, a u očima mu se pojavi nemilosrdan proračunat izraz, po kojem sam prepoznao što se uistinu skriva iza ugladene vanjštine. — Ja nikog od vas nisam prisiljavao da od mene uzima zajam. A svaki je od vas, potpisujući zajam, znao koliko mora platiti. To je čist, pošten posao. Ili možda netko od vas tvrdi drukčije?

Nitko od prisutnih nije to mogao. Zbunjeno su ponovo uzmaknuli pred Commerom, a on se zadovoljno smijuljio.

— E, dakle — reče. — Same, daj Markeru viski. Potreban mu je. Ostalima također. Ne moraju platiti, to ide na moj račun.

Marker ispije. I ostali prihvaćeni ponuđeni viski mrmljajući. Nijedan od njih nije ga odbio, i kad su ga osjetili na svojim jezicima, Commer ih je opet imao u šaci.

— Ja sam uvijek govorio — oglasi se jedan iz kruga — da je Commer naš prijatelj. On ne može ništa protiv toga što Lefthand terorizira kraj a šerif Moore to mirno promatra.

— Jeste li već razgovarali sa šerifom? — upita Commer, koji me dosad još nije opazio. Stajao sam za tezgom i pomalo pijuckao viski. Uostalom, čuo sam sve što se ovdje odigravalo.

— Čemu? — zapita Marker utučeno. — Sve je ionako otišlo do vraga. Šerif mi više ne može pomoći.

— To je pogrešno — reče Commer. — Ne smijete popuštati. Jednog dana ipak ćemo uhvatiti Lefthanda.

— Svi ćemo prije izginuti —

napomene Hulley.

— To ovisi o vama a ne o njemu — odvratila Commer. — Jednostavno, morate bolje gađati. Sa mnom to Lefthand ne bi mogao učiniti.

— Ni sa mnom — oglasi se najmlađi iz kruga rančera, vitki, žilavi momak s više ožiljaka na licu.

— Josley, ti si veliki hvalisavac — nasmije se Hulley. — Hvalisavac, ja?! — poviče Josley i sljedećeg trena u ruci mu se stvori revolver. Odmah potom prasne hitac, no cijelo društvo počne se glasno smijati.

U sredini saluna na lancima visio je golemi stari kolski kotač. Na njemu se u određenim razmacima u krugu bile pričvršćene svjetiljke. Josley je htio pogoditi jednu od njih, no promašio je i metak je udario u vijenac kotača.

— Potegnuti možeš dovoljno brzo, ali ne i pogoditi — naruga se Hulley i također zapuca.

Budući da ni sâm nije bio siguran strijelac ili iz nekoga drugog razloga, i on je promašio cilj i požnjeo smijeh prisutnih kao i njegov prethodnik.

Smatrao sam da je sad došlo vrijeme privući pažnju društva na sebe. Nisam mogao izabrati bolji trenutak.

Dok su se ostali još smijali, potegnuo sam svoj revolver. Odmah potom svjetiljke su se rasprsnule u tisuću komadića.

Ravnodušno sam spremio revolver u korice te ispio viski. Začulo se mrmljanje puno poštovanja i opazih kako se Commer odmah nagnuo prema Samu i počeo s njim šaputati.

— Hej, jeste li vidjeli ovo? — promrmlja Hulley začuđeno. — Vjerujem da nam ovaj može pomoći!

— Možda — rekoše kratko.

— Čujem da tražite posao — obrati mi se Commer.

— Možda — odvratih.

— Čini se da baš niste razgovorljivi, čovječe — promrmlja Commer. — No možda ste upravo vi pravi čovjek za nas. Ovu gospodu ugrožava Lefthand. Naš šerif ne može s Lefthandom izići na kraj. Što kažete o pet stotina dolara?

— Lijepa svota — rekoše. Pogotovo ako polovicu dobijem odmah.

Commer se nasmijulji i naglo izvuče novčanik.

— Dvije stotine sad, ostatak čim nam donesete Lefthanda. No moram vas upozoriti, stranče: to nije dječja igra, a Lefthand puca jednako brzo kao i vi.

— Pričekajte — odgovorim i spremim novac.

— Više uistinu ne mogu učiniti za vas — obrati se Commer rančerima. — Sad sam vam još unajmio i revolveraša. No upozoravam vas: u pogledu novca držim se naših ugovora.

Dotakao je kaput na mjestu gdje mu stoji lisinica i već je namjeravao krenuti. Uto se dosjeti da se nije raspitao za moje ime.

— Još nešto — reče i okrene se k meni: — Moram barem znati kome sam platio.

— Zovem se Black — progundah.

— U redu — reče Commer. — Poslije ćeš doći k meni. Reći su ti gdje bi možda mogao naći Lefthanda.

* * *

Kad je otišao, okružili su me rančeri izražavajući zadovoljstvo što su se našli u mojem društvu.

– Slušajte – rekoh, jer sam bezuvjetno morao saznati nešto više o Lefthandu – kakav je čovjek zapravo taj Lefthand? Kako je jaka njegova banda? Zna li možda gdje se skriva?

Hulley me lupne po ramenu.

– Ti se jedva suzdržavaš, Black. Čini se da si upravo pravi momak za nas. Vjerojatno ćeš srediti Lefthanda.

– Lefthand ima sedam ili osam razbojnika – odgovori Marker na moje pitanje. – A mi nemamo pojma gdje mu je skrovište. Jednostavno se pojavi i počinju ubojstva i paleži. Onaj tko preživi njegov posjet može zahvaliti sudbini.

– A šerif Moore? Gdje je on cijelo vrijeme?

– On njuška naokolo za Lefthandovim tragovima. Danas je opet izjahao. Bezuvjetno želi naći Lefthandovo skrovište, no ne uspijeva. A dok je on na putu, Lefthand dolazi ovamo u grad i u ovaj salun i mirno ispija svoj viski.

Ljudi su me uvjeravali da se upravo to dogodilo prošli tjedan. Nitko se nije sudio suprotstaviti razjarenom razbojniku, jer već je dovoljan njegov pogled da svakome splasne hrabrost.

– Lefthand puca lijevom rukom. Da li je jednako siguran kao i dešnjak? – zapitah.

– Dakako – odgovori Marker. – To što ste nam vi malo prije pokazali, Black, učinit će on lako zavezanih očiju. Morate biti oprezni kad ga sretnete.

– Dobro – rekoh – učinit ću sve što budem mogao. Uostalom, čini se da vas je Commer lijepo prikliještio.

Te riječi pomutile su njihovo raspoloženje. Skupili su glave i počeli šaputati o svojim dugovi-

ma i o položaju u koji ih je doveo Lefthand, savjetujući se što da učine.

Ja sam se odmaknuo. Pošao sam prema Commerovu uredu, kamo me Sam pustio bez oklijevanja.

Bijaše to omanja raskošno uređena prostorija. Na prozorima čak baršunasti zastori, bila je tu otmjena ležaljka, što je, činilo se, slučajno dospjela u Silverstone.

Očekivao sam da ću Commera naći samog. Kod njega je, međutim, sjedio još jedan muškarac, šerif, za kojega su ljudi u salunu pretpostavljali da je na putu i da traži Lefthanda.

Moore bijaše čovjek bijele brade, ne baš najmlađi, ali se još dobro držao. Imao je svijetle, prodorne oči, i promatrao me ispitivački kad sam ušao.

– To je on – reče Commer sjedeći na ležaljci.

Šerif je sjedio na stolu pokraj njega. Commer me pokretom ruke pozove da sjednem k njima. Sjeo sam nasuprot prozoru kojem su druga dvojica bila okrenuta leđima i na svoje veliko iznenađenje uskoro na polju opazim šešir.

»Neka me vrag nosi ako to nije šešir Terryja Pounda« – pomislim u sebi, no ne kažem ništa. Radije sam svoj nestrpljivi pogled usmjerio na dvojicu u sobi i rekao:

– Tu sam, Commeru. A ovo je, ako se ne varam, šerif Moore, koji ne može na kraj s Lefthandom.

Šerif se našmijulji.

– To s Lefthandom nije baš tako jednostavno, moj mladiću – reče. – Ti si mlad i nestrpljiv momak. Kad bih ja bio tvojih godina, već bih odavno sredio Lefthanda. No to nije više tako

jednostavno.

— Tada u Silverstoneu moraju izabrati mladeg šerifa — napomenuh ravnodušno.

Žile su nabreknule na Mooreovom čelu.

— Ja bih već danas vrlo rado svoju zvijezdu predao drugome — objasni. — Ali nitko se ne želi pozabaviti Lefthandom. Ti si prvi. Stoga te imenujem svojim pomoćnikom. Moglo bi se dogoditi da moju dužnost preuzmeš prije nego što i očekuješ.

— Tko vam kaže da ja želim postati šerif Silverstonea?

— Zašto ne? — pripomene Commer. — Bijaše to mirna služba prije nego što se pojavio Lefthand.

— A već pomoćnik šerifa ima plaću dvije stotine pedeset dolara — doda šerif.

— Dvije stotine — ispravih ga.

— U redu, dvije stotine. Mogao bi zaraditi i više, mladiću, budeš li dovoljno pametan.

— Spomenuli ste da ćete mi reći gdje bih mogao naći Lefthanda — okrenuh se Commeru. Moja je napetost rasla, no to se doduše nije moglo zapaziti.

— Točno — odvrati Commer zadovoljno se smiješeći. — Lefthand se u brdima utvrdio na ranču što je pripadao nekom Calleru. Stari Caller je mrtav, sin je nestao... ostale su jedino dvije žene, majka i kći. Taj ranč je sad Lefthandovo uporište, odakle poduzima svoje kaznene pohode po okolici.

— A vi sjedite ovdje i ne poduzimate ništa — obratih se šerifu do kraja začuđen i ogorčen.

Moore se nasmijulji jednako kao i Commer.

— Ipak činimo nešto — reče. — Gospodin Commer je angažirao vas. Dobivate tri stotine do-

lara ako odjašete u brda i donesete Lefthandov leš.

— A zašto vi to ne učinite?

— Ja doduše jesam šerif, ali još mi se živi — odvrati Moore hladno. — Namjeravam nadživjeti Lefthanda.

— U redu — rekoh polako. — A kako mogu doći do Callerova ranča.

— Točno ću vam ga opisati — odvrati Commer i počne mi do u sitnice objašnjavati put, tako da ranč nikako nisam mogao promašiti.

— Do mraka biste mogli biti tamo — primijeti Moore kad je Commer završio.

— Možete se kladiti da će tako i biti — rekoh. — Čini se da je taj Silverstone pun kukavica.

— Ja bih na vašem mjestu to tvrdio tek pošto Lefthand bude ubijen — promrsi Commer pomalo uvrijeđen. — Odjašite, dakle, Black, i mislite na tri stotine dolara.

Ustao sam i šutke krenuo. U salunu su još stajali rančeri iz okolice Silverstonea. Prošao sam kraj njih a da mi se nisu obratili. Pred salunom stajao je Blacky i čekao svoga gospodara. Kad sam se vinuo u sedlo, pozdravio me veselim rzanjem.

Izjahao sam iz grada, na ulicama kojeg nije bilo žive duše dok je podnevno sunce pržilo svom silinom. Držao sam se naznačenog smjera što me trebalo odvesti do Callerova ranča. Poslije otprilike četvrt sata sustigao me Terry Pound i zaustavio me pokretom ruke.

— Stani, Ric — rekao je — postoji mnogo kraći put do Callerova ranča. Namjerno su te poslali zaobilaznim putem. Na putu prema ranču nalazi se već jedan jahač kojeg bezuvjetno moramo sustići.

— Nosi li možda obavijest Lefthandu? — zapitah.

— Točno — odvati Terry. — Stigne li jahač prije tebe, Lefthand i njegovi ljudi napraviti će od tebe sito prije nego što sjaseš.

— Tako nešto sam i slutio — zagundah. — Sad ćemo mi zasoliti juhu Commeru i šerifu.

— Dogovor pokvarenjaka — zareži Terry bijesno.

— Da, dogovor pokvarenjaka, što ga rančeri i farmeri na žalost još nisu prozreli. Lefthand je Commerov službenik — rekoh — a i šerif je s njima u vezi. Na taj način Lefthandova banda može nekažnjeno raditi za Commera. Razbojnici uništavaju sve usjeve što ih Commer na zajam prodaje ljudima i time rančerima još više zagorčavaju ionako težak život, pa ih vlasnik saluna tako vrlo lako protjera s njihovih ognjišta. Uz pomoć ovog zločinca Commer zgrće golemo bogatstvo. To je prava podlost.

— I ja tako mislim — napomene Terry — i toj mračnoj djelatnosti mora se što prije učiniti kraj. — Najprije su nam potrebni dokazi protiv Commera i šerifa — primijetim — a to neće biti tako jednostavno jer su obojica prokleta lukavi i neće se htjeti osramotiti. Commer zna kako da zavara zbunjene rančere i da prikrije svoje prave namjere. U tu svrhu sam i ja plaćen. On je prividno unajmio revolveraša i ljudi su time oduševljeni.

— Da — reče Terry ljutito. — No istodobno šalje Lefthandu glasnika da te dočekaju kako to dolikuje. Dvije stotine dolara Commer bi si još večeras vratio. Hajdemo — moramo uhvatiti glasnika.

Terry Pound pusti svog dorata, a i ja otpustih uzde svom Blackyju. Terry skrene novim putem što je vodio u brda.

Dok smo jahali prema brdima, razmišljao sam o siromašnoj gospodi Caller i njezinoj kćeri, Tomovoj sestri. Mladić sad sjedi u zatvoru i razmišlja da li je bilo ispravno provaliti u sobe pukovnika Dicksona i Nowlessa.

Zlato Komanča zagolicalo je i Commera. On je također želio postati vlasnikom tajanstvenoga zlatnog rudnika i možda je upravo to lijepak na koji ću ga uhvatiti pošto najprije sredim Lefthanda. Sad mi se najvažnijim činilo osloboditi kraj od zloglasnog razbojnika.

Plašio sam se da ću gospođu Caller i njezinu kćer naći u veoma jadnom stanju. Ako su se razbojnici dokopali ranča, mogu zamisliti što se sad tamo događa. To su sve grubi momci, koji nemaju obzira.

Bilo mi je žao Callerovih, Toma također, koga je Commer prisilio da ukrade nacrt zemljišta zlatnog rudnika. Osjećao sam se obaveznim pružiti pomoć članovima njegove obitelji. Commer i šerif Moore, kao i Lefthand, svakako će se začuditi zbog revolveraša kojeg su „unajmili“ ...

Približavali smo se brdima mnogo brže nego da smo pošli putem što mi ga je Commer tako detaljno opisao. Tako smo prije sumraka stigli do prostrane visoravni i dospjeli do jedne od planinskih dolina u kojoj je Caller izgradio svoj ranč.

Iz opreza je Terry Pound sad mudro iznenada promijenio smjer da zavara eventualnu stražu koja nadgleda planinsku dolinu. Moramo biti i te kako

oprezni želimo li s razbojnicima izići na kraj.

Dosad još nismo vidjeli glasnika kojeg je Commer poslao Lefthandu. Terry Pound me uvjeravao da je osobno bio svjedokom razgovora između šerifa Moorea i Commera u kojem je bilo riječi o glasniku.

Kad sam to čuo, odahnuo sam. Budući da je Terry razgovor šerifa i Commera čuo prije nego što sam ja došao u Commerovu sobu, a nas dvojica smo izjahali iz grada gotovo istovremeno, glasnik nije mogao biti ispred nas; a s obzirom na to da smo mi prilično žurili, morali smo prema tome imati pred njim stanovitu prednost.

— Kako se tome nisam odmah dosjetio — ljutio se Terry dok smo zaustavili konje. — Oni su glasnika primili tek kad si ti izišao. A glasnik se pouzda u to da ćeš ti krenuti zaobilaznim putem.

— Moramo potražiti prikladno mjesto gdje ćemo ga dočekati — napomenuh.

Jahali smo još dio puta prema ranču dok nismo prispjeli do prijelaza preko potoka obrasloga gustim grmljem, kuda je Commerov glasnik morao prijeći.

— Ovdje ćemo ga pričekati — rekoh i skočih sa sedla.

Dosad još nismo vidjeli nijednog stražara. No najvjerojatnije su razbojnici postavili stražu, možda samo u neposrednoj blizini ranča, želeći se tako osigurati od neugodnih iznenađenja.

Odveli smo svoje konje u grmlje i stali svaki na jednu obalu potoka. Potom smo potokom provukli laso, tako da ga lako možemo podići uvis i napeti. U valovima vode se laso uopće nije vidjelo.

Nedugo zatim začuli smo topot kopita. Očekivani glasnik iz Silverstonea dojahao je kasom.

Trenutak prije nego što je njegov konj pregazio potok, Terry i ja trgnemo uvis laso omotano oko stabala. Svom snagom nategnemo laso što izazove jaki trzaj i kad se konj u punom trku spotakne o njega, jahač u visokom luku poleti iz sedla.

Kljuse se srušilo u vodu, koprcalo se prestrašeno i glasno rzajući ponovo se podiglo na noge. Jahač uistinu nije bio pripravan na ovaj pad. Prije nego što se opet osovio na noge, prisionio sam mu revolver na prsa.

— Slušaj, čovječe — obratim se neobrijanom momku neurednog izgleda — izgleda — priču koju trebaš ispričati tamo gore možeš si uštedjeti. Podigni »peraje«, tako da ti moj prijatelj može oduzeti oružje!

Terry razoruža momka a zatim predloži da zarobljenika odvede na obližnji Markerov ranč, gdje ga privremeno moramo skloniti.

Zarobljenik je sočno psovao kad ga je Terry vezao lasom i potom posjeo na konja. A onda je s njim odjahao, a ja sam nastavio put prema Callerovu ranču.

Uskoro sam opazio brvnaru što ju je Caller ovdje sagradio. Bila je prilično velika, a bilo je ondje i dobre trave za Callerova goveda.

Ispod natkrivenog trijema čučao je neki muškarac i ukočeno piljio u sumrak. Bilo je već prilično mračno i još malo pa čovjek neće baš ništa vidjeti.

Konja sam ostavio u grmlju blizu kuće i s revolverom u ruci prišuljao se zgradi. Stigao sam

do natkritog, verandi sličnoga prednjeg dijela zgrade, na kojem su bila naslagana drva za zimu.

Muškarac na trijemu upravo je pripalio cigaretu. Udahnuo je s užitkom kad sam mu cigaretu uzeo iz usta.

Pomislio je da se netko od njegovih drugova želi s njim našaliti i bijesno se okrenuo.

Kad je okrenuo bradu u pravom smjeru, pogodila ga je moja šaka tako da se s vrlo začuđenim izrazom lica prevalio natraške i ostao ležati bez svijesti.

Za početak sam sredio tog stražara. Sad sam oprezno pošao prema ulazu u kuću, ali tada se vrata škripajući otvore i jedan od Lefthandovih razbojnika iziđe da udahne svježeg zraka.

Kad sam udario drškom revolvera po tjemenu, samo je muklo zastenjao i skotrljao se na daske.

Stajao sam kraj prozora i opazio da se unutra upravo upalilo svjetlo. Dva muškarca sjedila su za stolom i izvadila karte.

Naglo otvorim vrata, što glasno zaškripe, i stanem pred dvojicu muškaraca.

— Imam dojam da trebate još jednoga za partiju karata — rekoh smijuljeći se.

Skočili su sa stolaca i zagledali se u mene kao da pred sobom vide duha. Zatim jedan od njih zaurla: — Jack, hej... Jack!

— Dvojica vaših leže napolju i slatko sanjaju. Ne znam kojeg od njih misliš, ali te u ovom trenutku ne može čuti — objasnim im i sjednem k njima držeći prst na okidaču.

Brzo sam se ogledao po prostoriji. Tragovi prisutnosti razbojnika i previše jasno su se vi-

djeli. Gospodu Caller i Tomovu sestru, međutim, nisam vidio. Možda su ih sakrili u stražnjem dijelu zgrade, možda su ih čak i zaključali.

— Tko si ti? — zapita sad drugi muškarac, pravi gorostas, hrapavim glasom i zgrči prste, kao da me želi zgnječiti svojim ručetinama.

— Zovu me Black — nasmijem se ponovo. — A kako se ti zoveš?

— Ja sam Staff — odvrati on zatečen tim pitanjem, po čemu sam zaključio da mu mozak radi nešto sporije. — Kako si došao ovamo, do vraga?

— Kroz vrata, naravno — odgovorih. — Vi ste zacijelo Lefthandovi ljudi, zar ne?... Htio bih razgovarati s njim.

Sad su izbuljili oči u mene kao da vide čudovište.

— Jesi li ga čuo, Jesse? — obrati se Staff svom drugu. — On želi razgovarati s Lefthandom! Jednostavno dode ovamo i želi razgovarati s Lefthandom. Jesi li ikad čuo tako nešto?

— Nisam gluh — zareži Jesse. — Ne trebaš mi ponavljati... Gdje su Will i Jack? Jesi li ih ubio?

— Samo malo — nasmijem se. — Činilo mi se da su imali nešto protiv što sam ovako jednostavno došao ovamo.

— Zacijelo su imali, u to se možeš pouzdati — galamio je Jesse.

— No to im nije mnogo koristilo — rekoh nježno. — Napokon, ja dolazim k vama kao vaš prijatelj... Želim razgovarati s Lefthandom.

— To si već rekao — iskesi se Staff. — On, međutim, nije tu. A i neće baš biti oduševljen da gubi vrijeme s nekim žutokljun-

cem. Sto hoćeš od njega? Tko si ti uopće?

U tom trenutku napolju pred vratima postane živo. — Jack se opet uspravio, zateturao kroz vrata unutra i kad me ugledao, pocrvenio od bijesa.

Kriknuvši glasno, svom žestinom navali na mene i posve sigurno bi od mene načinio odrezak da nisam munjevito odskočio i pod noge mu bacio stari stolac na kojem sam sjedio. Proveo se kao i konj Commerova glasnika: zaplovio je svom dužinom prostorijom i glavom udario u ploču stola.

Jesse i Staff osjete sad kako je došlo vrijeme da me kazne za moj drski upad. Jesse iznenada trgne revolver, no moj hitac odjekne brže od njegovog i njegovu oružje u visokom luku poleti zrakom. Uto Staff skoči na mene i svojim snažnim rukama poput škripca me stegne oko vrata.

Ja se sagnem i povučem ga prema naprijed. Div poleti preko mojih leđa u obrnutom smjeru od Jacka, koji je upravo ustao teturajući i držeći se za glavu, a ja sam ga odmah ponovnim udarcem u bradu poslao na pod.

— Stoj! Što se ovdje događa?!

— Duboki glas odjekne s ulaza.

Tamo su stajala dvojica muškaraca, od kojih jedan bijaše stražar kojeg sam najprije otpremio u carstvo snova. Drugi, međutim, bijaše... to sam vidio na prvi pogled... Lefthand...

IV

Stražar je svoj revolver držao uperen u mene. Polako sam podigao ruke. Zbrka u prostoriji bijaše neopisiva.

Jeff i Jack psujući su poprav-

ljali svoju odjeću. Jesse i Staff podigli su se s poda i tupo buljili naokolo dok im se pogled nije zaustavio na meni. Imao sam dojam da me žele ponovo napasti. No odlučna Lefthandova zapovijed zadržala ih je na mjestu.

— Drugi put pitam: što se ovdje događa?! — ponovi Lefthand.

Bijaše to visok, pristao muškarac, koji je preko lijevog oka nosio tamni povez. Odjeven je bio poput dezentera i osim vojničkih hlača nosio obični kaput. Činio se uistinu oštar momak, koji svoju divlju hordu drži u redu željeznom stegom.

Kako se, naime, još nitko nije našao da mu odgovori na pitanje, Lefthand brzo zgrabi krupnog Staffa za ovratnik i potrese ga kao mokru krpku, što je div bez gundanja dopuštao.

— Trebam li ti istresti dušu iz tijela, Staffe? — zapita pri tome prijeteći. — Ne razumijete li me više kad pitam? Do vraga! Što se ovdje događa, tko je taj čovjek?

— Mi... ne znamo — istisne Staff.

Lefthand ga odgurne od sebe, pa Staff udari u zid od balvana.

— Vi ne znate?! — vikne. — Da li je to moguće? Četvoricu muškaraca onesposobi jedan jedini!... Zgrabite ga i vežite, a onda ćemo ga već prisiliti da govori!

— Stanite — rekoh kad su me iznova htjeli napasti ispunjavajući Lefthandovu zapovijed. — Ne približujte mi se. Vi ste kukavice. Rekao sam da želim razgovarati s Lefthandom i ništa više. On je sad ovdje i ja ću razgovarati s njim... Ostanite

tu gdje jeste ili ćete drugi put osjetiti moje šake.

Nisam se više obazirao na revolver uperen u mene. Brzom kretnjom stao sam između Lefthanda i čovjeka na vratima. Na taj sam način Lefthanda doveo u nezgodnu situaciju. On je to opazio te je iz opreza ustuknuo korak unatrag.

– Tko si ti? – zapita me.

– Zovem se Black – odvratih – i tražim posao. Bio sam danas u salunu u Silverstoneu i ondje razgovarao s nekim Commerom. Čovjek mi je dao dvije stotine dolara da tvoj leš donesem u grad, Lefthande... naočigled cijele hrpe plašljivih rančera i farmera. Ti ljudi pričaju o vama neobične stvari. Premda su mi šerif i Commer obećali još tri stotine dolara ako svoj posao uspješno završim, pomislio sam odmah da bih kod vas mogao dobiti više, Lefthande. Zato sam ovdje.

Izvadio sam iz džepa dvije stotine dolara i gurnuo ih Lefthandu pod nos, pa ih opet hladnokrvno spremio.

U prostoriji se začuje gundanje, nešto između čuđenja i veselja.

– Commer i šerif Moore, kažeš? – zapita Lefthand nasmijavši se.

– Tako se zovu dvojica muškaraca – kimnuh. – Kao što rekoh, sad bih mogao obaviti svoj zadatak i odnijeti vas, Lefthande, živoga ili mrtvog, kako mi je zgodnije.. jer vaši me ljudi, u to sam se uvjerio, neće moći u tome spriječiti, a što se vas tiče, pucam nešto brže. Ipak, imam dojam da bismo uzajamno mogli sklopiti dobar posao i zato želim ostati kod vas. Ne kao običan član družine, Lefthande. Recimo kao vaš ortak.

Sad je Lefthand začuđeno buljio u mene.

– Ti si lud, Black – reče napokon. – Meni nije potreban ortak.

– Ne morate odmah tako. Možda imam za vas nekoliko dobrih stvari od kojih se može mnogo dobiti... jedino ne mogu to obaviti sâm.

– Kakve stvari?

– Pa, zlato Indijanaca, na primjer. Znam za rudnik Komanča, za koji postoje čak nacrti.

Lefthand veselo zazviždi i sjedne za stol.

– Što znaš o tome, Black? – upita napeto.

– Znam gdje se možemo dočepati nacрта, na primjer.

– A gdje?

– U logoru rendžera.

Lefthand se razočarano nasmije.

– Idiot – reče potom. – Odatle ih nitko ne može izvući.

– To će biti moja briga – napomenuh. – Osim toga, postoje dva nacrti. Drugi se nalazi bliže nego što misliš.

Bio sam prilično siguran kako Lefthand nema pojma o tome da Commer već posjeduje polovicu nacрта i zato odlučim iskoristiti jednog protiv drugoga.

– Dva nacrti? A zašto rudnik već odayno nije pronaden, ha?

– Jer se oba nacrti međusobno dopunjuju. Jedino se s oba može nešto započeti.

Lefthand se počeo po glavi.

– Čuo sam o zlatu Komanča – promrmlja potom – no ne držim mnogo do tih fantastičnih priča. Ipak, ti si hrabar, to moram priznati. Dosad se nikad još nijedan stranac nije

usudio ovako ući u Lefthandovu kuću.

Lefthand me dalje ispitivao i ja sam mu iznio izmišljenu priču što je zvučala vjerodostojno i u koju sam ubacio ubojstvo Elmera Hopkinsa. Tako je Lefthand usput čuo kako sam trag polovice nacrtu slijedio do Silverstonea i na taj način dospio do Commera.

— To su svi tvoji ljudi? — zapitah.

— Ne — odgovori Lefthand.

— Upoznat ćeš još četvoricu ako te primim u svoju družinu. Oni su na putu, u izviđanju. Namjeravamo sutra opet napasti jedan ranč i otjerati stoku. I ti možeš sudjelovati u tome.

— Ja sam vođa a ne gonič stoke — odvratih.

— Smiri se, Black, ili kako se već zoveš. Moram najprije biti siguran mogu li se u tebe pouzdati. Nakon toga možemo dalje razgovarati.

Četvorica muškaraca, gundajući mrzovoljno, nazdrave mi dobrodošlicu kao članu družine. Još nisam vidio gospođu Caller i njezinu kćer. Potom Lefthand zaurla poput bika kako je gladan i da treba pripremiti jelo za jednog čovjeka više. Trenutak poslije toga starija ženska osoba pojavi se na stubama što su vodile od potkrovlja.

To je zacijelo bila gospođa Caller, koja se sa svojom kćerkom skrivala tamo gore. Gledala je prestrašeno oko sebe, a Lefthanda, ubojicu njezinog muža, prostrijelila pogledom punim mržnje. Razbojnik se, međutim, zbog toga nije zabrinjavao. Udobno se smjestio na klupu i pozvao me da sjednem k njemu.

Gospođa Caller naložila je

vatru i počela spremati večeru za cijelu družinu. Imao sam dojam da bi najradije stavila u jelo otrov, samo da ga je imala pri ruci.

Lefthand je razmišljao. Dugačka bora na njegovu čelu odavala je neraspoloženje izazvano mojom pričom, a upereno prema Commeru koji je prema njemu bio neiskren i nijedne riječi nije mu rekao o tome kako posjeduje nacrt.

Svoj plan gradio sam na tome da zavadim ovu dvojicu lopova. Ako se ova dvojica jednog dana počupaju, od toga mogu imati samo koristi.

Večera je stigla na stol. Razbojnici navališe na jelo, a ja sam im se morao pridružiti. Dok smo još jeli, vani se začuje topot konjskih kopita i malo zatim glasovi.

— To je zacijelo Tamlin — objasni Lefthand zadovoljno. — Tamlin i trojica njegovih ljudi koje sam poslao u izviđanje, da ispituju sve za sutrašnji napad.

Gospođa Caller nestane opet u potkrovlju. Udaljila se od ovog društva s očiglednim olakšanjem.

Ubrzo potom otvore se vrata i u prostoriju uđu Tamlin i njegovi ljudi. Upravo su pristajali ostaloj četvorici: iznutra i izvana bili su iste vrste.

— To je Black — reče Lefthand kad me Tamlin ugledao razjapivši usta.

Ostat će s nama. Momak mi je ispričao nekoliko zanimljivih stvari. No najprije ćemo se pozabaviti Maloneovim rančom. Kako stvari stoje tamo, Tamline?

— Izvrsno, Lefthande — kratko će Tamlin dok se sa svojim ljudima udobno smjestio za stol i poslužio jelom. — Nabrojili

smo otprilike pedeset goveda. Samo su četvorica kauboja, s kojima smo se, da smo to htjeli, mogli obračunati već danas.

— Jesu li vas opazili?

— Pravili smo se kao da smo skitnice i povjerovali su da to uistinu jesmo — objasni Tamlin.

— U redu. A kakvo je stanje na Maloneovu ranču?

— Malone ima osam ljudi, uključujući i obojicu sinova, tu je zatim njegova žena i žena njegova najstarijeg sina.

— Deset osoba, dakle.

— Točno. No neće nam zadavati mnogo muke. Malone i dvojica sinova odlaze sutra žigosati goveda. Za to vrijeme napast ćemo ranč i sve spaliti.

— Maloneu i njegovim momcima neće preostati ništa drugo nego da požure na ranč — primijeti Lefthand.

— Točno, a putem ćemo ih ustrijeliti i odvesti goveda.

— Odlično zamišljeno, Tamline. Bude li svaki od nas valjano obavio zadatak, stvar mora uspjeti.

Pažljivo sam slušao. Žarko sam se nadao da će se Terry Pound još noćas pojaviti blizu kolibe, jer tog Malonea moramo bezuvjetno upozoriti.

Boca viskija kružila je naokolo i ljudima podizala raspoloženje. Jedan od njih započne svirati kaubojske pjesme na usnoj harmonici.

Izišao sam da udahnem svjež zrak. Načinio sam nekoliko koraka prema livadi što se prostirala ispred kuće i opazio svjetlo na prozorčiću u potkrovlju. Osjećao sam kako u meni sve više raste samlost za dvije žene.

Još nisam bio vidio sestru To-

ma Callera. Pitao sam se koliko godina može imati i kako je lijepa. No odmah potom ponovno pomislim na Terryja Pounda i rančera Malonea kojem se sutra radi o životu i imetku.

Usred tih misli netko mi odjednom straga stavi ruku na rame. Bijaše to Lefthand.

— No, Black — reče — kako ti se sviđaju momci?

— Nisu loši — odvratih. — Iz nekih od njih može postati nešto.

— Ne smiješ im uzeti za zlo što su te onako grubo prihvatili

— nasmiješi se Lefthand.

— Jesu li? — nasmiješih se i ja.

— Pa da, ti si ih potpuno iznenadio. Napokon, momak poput tebe ne susreće se svakog dana. Tko bi osim tebe mogao jednostavno ušetati u Lefthandovu kolibu?

— Šerif Moore zacijelo ne — primijetih.

— Ti ćeš se začuditi — reče Lefthand smijući se. — On je bio ovdje češće nego što misliš. I njegov prijatelj Commer.

— Vidi, vidi — tobože se iznenadih. — Znači, vi ste ortaci? Sad shvaćam nešto više.

— Ti si bistar momak, Black — pohvali me Lefthand. — To mi se kod tebe dopada.

— Ne shvaćam, međutim, jedno: kako to da ništa ne znaš o priči s indijanskim rudnikom... Želi li možda Commer iskoristiti to samo za sebe?

— Čini mi se — zamišljeno će Lefthand, a na čelu mu se pojave bore. — Dogovorili smo se da sve dijelimo. U svakom slučaju, zahvalan sam ti, Black. Uskoro ću zatražiti od Commerra da mi objasni neke stvari. Ako uistinu namjerava učiniti neku

svinjariju, tada će me dobro upoznati.

— Uopće ne shvaćam zašto sve dijeliš s njim — rekoh polako. — Do vraga, ti obavljaš prljave poslove, a on u Silverstoneu glumi velikog čovjeka.

— I to je točno — prizna Lefthand. — No ja nisam rođen za to.

— Jesi li već pokušao? Kladim se da si jednako sposoban, a ja k tome... tako reći, nas dvojica.

Čini se da sam pogodio. Lefthand se zamisli, okrene se i šuteći se vrati u Callerovu kuću.

Nisam smio predugo ostati napolju kako ne bih postao sumnjiv. Stoga sam ubrzo pošao za Lefthandom. U kući raspoloženje bijaše na vrhuncu i ljudi su izvodili svakojake grube šale. Ponudim se da preuzmem stražu. Bijaše to najrazboritija i najjednostavnija mogućnost da stupim u vezu s Terryjem Poundom. No Lefthand to odbije, tobože iz obzira, a zapravo mi još nije vjerovao.

Staff je poslan da stražari, a nakon nekog vremena cijelo društvo pošlo je na spavanje. Nepravilni zvukovi hrkanja ispunili su prostoriju punu lošeg zraka.

Pričekao sam nekoliko trenutaka. Ionako nisam mogao zaspati. Prisluškivao sam prema Lefthandovoj strani dok nisam bio posve siguran da je zaspao. Potom se oprezno izvučem preko čizama što su ih muškarci razbacali po podu, tiho otvorim vrata i opet šmugnem napolje.

Kraj jednog od stupova natkrivenog trijema također su dopirali zvukovi hrkanja. Bio je to »stražar« Staff. Uz njega stajao je muškarac koji se začuđeno

češao ispod šešira; bijaše to Terry Pound.

— Zdravo, Terry — pozdravi ga.

— Jesu li to opasni Lefthandovi razbojnici? — zapita Terry mrzovoljno pokazujući glavom Staffa.

Rukom sam ga pozvao da me slijedi na sigurnu udaljenost. Ako se Staff probudi, neće čuti nijednu riječ.

— Terry — rekoh — nedaleko odavde postoji ranč koji pripada nekom Maloneu.

— Točno — odvrati Terry — večeras sam prošao pokraj njega.

— To je dobro, ne trebaš ga barem dugo tražiti. Taj će ranč biti napadnut sutra ujutro dok budu žigosali goveda.

Terry Pound pažljivo je slušao dok sam mu opisivao Tamlinov i Lefthandov podli plan.

— Tu juhu ćemo im malo zasoliti — pripomene Terry kad sam završio. — Smjesta ću odjahati k Maloneu i upozoriti ga. Ljudi se neće iznenaditi kad čuju tu priču. No zato će se Lefthand sutra ujutro začuditi.

— Nadam se da hoće — rekoh.

— U redu. Budeš li jahao s njima, mora ti biti jasno da ćeš se naći u najvećoj opasnosti. Lefthanda i njegovu družinu dočekat ćemo kako to dolikuje. Maloneovi ljudi te ne poznaju i pucat će na tebe kao i na svakog drugog.

— To je točno. Moram stoga naći neki izgovor da ne jašem s njima.

— Smisli nešto, Ric. Za ostalo ću se pobrinuti ja.

Terry obeća da ćemo se sutra uvečer u isto vrijeme ponovo naći ovdje, povede svoga konja

i krene, a ja sam se vratio u kuću.

U osvit zore probudio sam družinu bolnim stenjanjem. Lefthand zabrinuto pogleda prema meni i odmah shvati da nisam u stanju krenuti s njima u akciju.

Činilo se da se nitko zbog toga ne ljuti kao ja sâm. Ostali su se smijali, rugali mi se i govorili kako je s mojim stupanjem u družinu i mojim članstvom počelo veoma loše. Gledano s njihovog stajališta, imali su pravo.

I Lefthandu je na neki način odlanulo. Možda se plašio da ću mu praviti poteškoće i moja iznenadna bolest pomogla je da me više ne gleda tako sumnjičavo.

— Ti ćeš ostati ovdje sa Salom i čuvati zarobljenice — zapovjedi Lefthand dok se družina spremala za pokret.

Kimnuo sam u znak odobravanja, nadajući se da ću napokon uspjeti stupiti u vezu s obje žene.

Družina je krenula bučno, ostavivši me sa Salom, prljavim, neugodnim momkom, i dvjema ženama.

V

Kad su razbojnici otišli, u kući zavlada mir. Ispružen na svom ležaju glasno sam stenjao.

— Još te boli? — zapita Sal zabrinuto.

— Čini mi se da sam pokvario želudac — pripomenuh.

— Da, prokleta hrana; što sve ponekad ne pojedemo, da se čovjeku povraća — objasni Sal ozbiljno. — Tu jedino pomaže dobar gutljaj viskija. Hoćeš li jedan?

Dodao mi je svoju bocu i da ne postanem sumnjiv, popio sam gutljaj groznog pića, od če-

ga mi je gotovo uistinu pozlilo.

— Ne pomaže? — zapita potom.

— Još ne — odgovorih — no za koji trenutak zacijelo će djelovati.

— Kod mene uvijek pomaže odmah. Ne pomogle li ti baš ništa, onda si zbilja ozbiljno bolestan... Zašto imamo žene u kući? One se moraju malo brinuti o tebi! Hej, gospodo!

Prodornim glasom pozvao je gospođu Caller.

Poslije nekoliko trenutaka žena uistinu side. Tako mi se pružila prilika da ženi koja se nagnula prema meni došapnem:

— Dolazim od vašeg sina Toma. Ja ne pripadam razbojnicima.

Gospođa Caller se trgne kao da ju je udarila električna struja. Već sam se uplašio da će se iznenadnim izljevom radosti odati, a time i mene, pa sam dohvatio revolver u slučaju da Sal opali.

— Pripremit ću vam čaj — reče gospođa Caller pošto je suspregnula iznenadno uzbuđenje i poviče prema potkrovlju: — Mary!

I nehotice sam skrenuo pogled prema ljestvama gdje se sad pojavila čarobno dražesna djevojka.

— Dodi dolje, Mary — ponovi gospođa Caller. — Potrebna mi je voda za čaj.

Žurno mahne rukom svojoj kćeri, koja očito nije odmah shvatila promjenu u majčinu ponašanju.

Tek kad je plavokosa i plavooka Mary, oličenje mladenačke svježine, stajala kraj mene, šapnula joj je:

— On poznaje Toma... Došao je da nas oslobodi!

Djevojčinim licem preleti smiješak.

— Donijet ću vodu — reče ona, dohvati vedro i pođe napo-
lje prema bunaru. Morala je
proći kraj Sala, koji je glasnim
smijehom želio izraziti svoje
simpatije i k tome je snažno
udario po stražnjici. No Mary
nije to željela otrpjeti. U prvom
uzbuđenju jednostavo je razboj-
nika tresnula vedrom u glavu.

— Mary! — poviče njezina
majka prestrašeno.

Uto je Sal već skočio na noge.
Mary je pobjegla prema bunaru, a ja sam odjednom zabora-
vio svoju »bolest« i također po-
jurio za Salom i djevojkom.

— Hajde, bježite — dobacim
pri tome majci — to je najbolja
prilika!

Sal je u međuvremenu goto-
vo sustigao Mary kad sam ja
dostigao njega i podmetnuo mu
nogu. On se spotakne, a ja ga
dohvatim i glavu mu zagnjurim
u veliku bačvu s vodom.

Dašćući i frkćući, Sal se očaj-
nički branio. Uzalud, jer morao
je ostati u vodi dok Mary ne do-
stigne majku.

— Mary! Mary! poviče gospo-
da Caller i djevojku zgrabi za
ruku. Zajedno su nestale iza ku-
će, a ja sam Sala napokon izvu-
kao iz vode da udahne zrak, jer
bi se inače utopio.

Sal se otrgne od mene i udari
me u bradu. Nisam mu ostao
dužan. Razvila se žestoka tuč-
njava, dok su Mary i njezina
majka jahale granicom ranča,
stigle do niskog grmlja i nestale
iz vida.

Sal je napokon dobio dosta.

— Za ovo ćeš mi platiti —
uvjeravao me, brišući krv s us-
nica. — Još ćeš me se sjećati,
Black!... Prokletstvo, gdje su že-
ne?

— Da, gdje su? — povičem i
ja, praveći se jednako začuđen
i užasnut kao i on.

— Brzo, u kuću! — vikne Sal
i mi pojurismo u brvnaru, gdje
smo, dakako, ustanovili da su
Mary i njezina majka pobjegle.

— Dobit ćeš ti svoje kad se
Lefthand vrati — reče Sal zlob-
no. — Želim ti to od srca, Black,
uistinu, želim ti to od srca!

Dogodilo se, međutim, posve
drukčije nego što je on očeki-
vao. Dva sata poslije vratio se
Lefthand, a njegova družina bi-
la je smanjena za četiri čovjeka,
izuzevši, dakako, Sala i mene.

Po ljudima, koji su djelovali
vrlo izmoreno, vidjelo se da su
doživjeli veliki neuspjeh. Bili su
umorni i utučeni, Lefthand je
poput divljaka bjesnio po kući.

— Izdaja je u pitanju — vikao
je — jest, dakako, izdaja! Kad
uhvatim onoga koji mi je zami-
jesio kašu, taj će...

— Lefthande — odvaži se Sal
javiti drugu lošu vijest, premda
sam imao dojam da baš nije
izabrao najpovoljniji trenutak
— Lefthande, obadvije žene su
nestale!

— Što to znači? — upita Lef-
thand začuđen i zbunjen.

— Pobjegle su — objasni Sal
zamuckujući. Lefthad je stisnuo
šake.

— Danas sve kao da je ukleto!
— poviče u nemogućem bijesu te
ispitivački pogleda Sala i mene.

— Kako se to moglo dogoditi?

— Nas dvojica imali smo mali
obračun — započne Sal zbunje-
no.

— Zbog žena — dopunih, ka-
ko bi cijeloj stvari dao bezazle-
no-vjerojatan prizvuk. — K vra-
gu, Lefthande, nisam imao poj-
ma da se u kući ne nalazi samo
stara žena već i lijepa lutkica.

Lefthand je od bijesa škrgutao zubima.

— Nisam li vam zabranio dirati žene! — vikao je.

— O tome ne znam ništa — odvratih — što je zapravo bila istina. — Nisi mi o tome rekao ni riječi. Osim toga, Sal je prvi počeo.

Lefthand zamahne ljevicom te visokom i snažnom Salu opali zvučnu pljusk, od koje on zatetura prema zidu.

— To bi bilo za početak — reče potom zadovoljno, kao da je time ispuhao sav svoj bijes.

— Žene su pobjegle i teško ćemo ih ponovo naći — uključim se i ja u razgovor. — A što kažeš? Prepad je završio loše?... Sreća što se ovdje u kraju ne snalazim, inače bih ti možda došao na pomisao kako sam ja organizirao izdaju... iako, kao što znaš, nisam izlazio iz ove proklete kuće.

— Da, sve je to istina — doda Lefthand. — A nikako ne mogu shvatiti tko je to učinio.

— Možda je sve samo puki slučaj.

— Ne, to ne može biti slučaj. Oni su nas dočekali spremni i priredili nam »najtopliji« doček što sam ga ikad doživio.

— K vragu! Da sam bio tamo, Lefthande — napomenuh glumeći srdžbu — ja bih...

— Ne, ne — odvrati razbojnik.

— Ti ne bi mogao spasiti propalu stvar.

— Ali...

— Zacijelo ne, Black. Vjeruj mi, imao si sreću! A ja se pitam, nema li to za nas posebno značenje. Ja sam izgubio četvoricu svojih najboljih ljudi. Možda je čak sreća što si jučer došao k nama.

— Gledaš li tako na stvar —

pripomenuh — tada možda imaš pravo.

— Zacijelo imam pravo, Black. Sad ćeš mi biti potreban! Imat ćeš priliku pokazati što znaš!

Među četvoricom preživjelih bijahu Tamlin i Staff. Ostala dvojica zvali su se Shall i Higgins. Tamlin je s najvećim nezadovoljstvom slušao razgovor između mene i Lefthanda, a činilo se da su i ostala trojica bila slično raspoložena. Nisu obraćali pažnju na Sala, koji se ljutita izraza lica povukao u kut.

— Mi ti više nismo dovoljno dobri, Lefthande, je li? — upita Tamlin izazovno. — Podredit ćeš nas ovom žutokljuncu, koji je tek jučer došao u našu brvnaru?

— Ne misliš valjda ozbiljno, Lefthande? — oglasi se Sal iz svoga ugla i dobaci mi otrovan pogled. — On je kriv što su obje žene pobjegle!

— Tko zna, Lefthande, možda je Black špijun — zagudna Higgins ljubomorno. — Black nam najprije mora dokazati da pripada k nama!

— Mislim da sam to već dokazao — rekoh tvrdoglavo. — Jučer, kad sam došao ovamo, mogao sam srediti polovicu vaših ljudi. Umjesto što sam jednoga od vas udario po glavi drškom revolvera, mogao sam ga isto tako probosti a da on ne pusti ni glasa. Da li je netko od stražara jučer proboden?

— On ima pravo — reče Lefthand nakon kraćeg razmišljanja. — Vi ste ljubomorni na Blacka jer ima jače živce i jer je brži od vas. To, međutim, nije njegova krivnja već vaša. Reći ću također: svi vi možete učiti od Blacka.

– Dobro, dakle – promrmlja Sal – prevari li nas Black, zadavit ću ga vlastitim rukama.

– Misli što hoćeš, Sal – rekoh. – Ja sam za to da pustimo Lefthanda neka govori. Imam dojam da je već smislio nešto novo.

– Točno – ogłosi se Lefthand. – Još jednom je riječ o Maloneovu ranču.

– Još jedanput ćemo ga napasti? – zapitah iznenađeno.

Lefthand se nasmijulji.

– Po izrazu tvog lica, Black, vidim da je to dobra zamisao. Nitko ne računa da ćemo opet doći tako brzo. Pothvat može jedanput propasti zbog izdaje, ili je to možda uistinu bila puka slučajnost što su Malone i njegovi ljudi bili tako brzi. Nitko, međutim, ne računa s time da ćemo ponovo doći tako brzo.

Dakako, imao je pravo. Ako noćas još jedanput napadne, a Terry Pound ne uspije upozoriti rančera Malonea, ranč i njegovi stanovnici loše će završiti.

– Oni na ranču imat će dovoljno posla oko uklanjanja šteta i neće vjerovati da ćemo se tako brzo odvažiti na novi napad – raspričao se Lefthand.

– A kad ćemo napasti? – zapitah prividno ravnodušno.

– Noćas u ponoć – objasni Lefthand. – Mislim da je to najpovoljnije vrijeme. Oni će vrlo umorni ležati u svojim posteljama, a mi ćemo ih potpuno neočekivano napasti.

– To je u redu – rekoh – makar... da sam ja Malone, postavio bih straže.

– No Malone nema tvoju glavu, Black – odvrati Lefthand dobrohotno. – Pripremite se za noćas, ljudi. Ovaj put mrak je naš saveznik. Tamlin

zna točno položaj ranča, pa ne možemo pogriješiti.

Počeo je uobičajeni, jednolični tok svakidašnjice na ranču.

Lefthand pozove Sala, koji mu točno ispriča kako se moglo dogoditi da gospoda Caller i njezina kći pobjegnu. Potajno sam se čudio kako to da ne poduzima ništa posebno da se ponovo dokopa obiju žena.

U toku poslijepodneva smjenjivali smo se na straži pred kućom. Nestrpljivo sam čekao večer kad je Terry Pound ponovo trebao doći.

Stigao je pošto se smračilo, upravo kad sam iznova preuzeo stražu. Iznenada se pojavio u grmlju ispred kuće i oglasio se dogovorenim zakonom.

Provjerio sam da nas nitko ne promatra i potom skočio k njemu. Terry je zacijelo po izrazu mog lica zaključio kako nešto nije u redu, jer njegovo prvo pitanje bijaše:

– Što se dogodilo, Yerby? Smjera li Lefthand neku novu akciju? Danas ujutro smo mu pokazali. Odnio je krvave glave. Četiri mrtva, to je sve što je mogao odnijeti s Maloneova ranča.

– Da – rekoh – no Malone mu ne da mira. Lefthand će tek sad kod Malonea doći na svoje.

– Neće valjda opet napasti taj ranč? – začudi se Terry. – Poslije onog neuspjeha?

– Računa s time da se tome nitko ne nada.

– Lukavo smišljeno – promrmlja Terry i zamišljeno zakima glavom – a kad će to uslijediti?

– Noćas u ponoć – odvratih mrzovoljno.

– Tako brzo?

– Da, jer Malone nipošto ne očekuje njegov dolazak.

– Sotonski plan – zagunda Terry.

– Moraš odmah upozoriti Malonea. Ne smiješ izgubiti ni minute. Pretpostavljam da ćemo za najdulje jedan sat krenuti, nemaš, dakle, baš veliku prednost.

– Ti uopće nećeš imati nikakvu prednost, prijatelju – javi se odjednom iz grmlja poznati glas i pojavi se Lefthand u pratnji Tamlina i Sala.

Sva trojica držala su u rukama revolvere, a posebno je na Salovu licu blistao izraz paklenskog zadovoljstva.

VI

– Hajde, podigni već jednom ruke, Black – zareži Sal poput razdraženog pseta. – Obećao sam ti da ću ti u slučaju izdaje suditi vlastitim rukama i to ću učiniti čim se Lefthand s tobom obračuna. Nećeš se, naime, izvući tako jeftino, samo s jednim metkom.

– To ćemo učiniti poslije, kad se vratimo od Malonea – pripomene Tamlin prezirno.

– Da – reče Lefthand hladan kao led – odmah u početku treba vam, naime, biti posebno zadovoljstvo što znate da ćemo napasti Malonea a vi ne možete učiniti baš ništa da to spriječite.

Nisam promijenio izraz lica, premda mi je u tom trenutku igrao svaki mišić. Nije imalo smisla pokušavati nešto glupim lažima. Zacijelo su opazili kad smo se Terry i ja sreli, a možda su čak čuli i svaku riječ našeg razgovora.

– Hajde, vežite ih i vodite u kuću – zapovijedi Lefthand osorno. – I smjesta u podrum s njima. Stavite nešto teško na

vrata, tako da ih, ako se čak i oslobode užeta, ne mogu otvoriti iznutra prije nego što se vratimo.

– Neće se osloboditi, Lefthande, u to se možeš pouzdati – uvjeravao ga je Sal. – Hajde podignite ruke i bez ikakvih gluposti, inače ćete prije nego što mislite biti na mjestu na kojem će se još noćas naći Malone.

Oduzeli su nam oružje i gurali nas prema kući, a Lefthand, koji je uzeo naše revolvere, držao je cijev svoje pucaljke neprestano uperenu u nas.

Pitao sam se da li je prije samo nekoliko sati glumio povjerenje ili je sad jednako iznenađen razvojem događaja kao i ja.

Ispred kuće stajali su Higgins i Shall. Dočekli su nas pogrdnim riječima.

– Hajde, podignite vrata što vode u podrum – zapovijedi Lefthand odlučno – a onda dolje s njima.

Gurnuli su nas u podrum. Najprije Terryja, a potom mene. U svijetlom četverokutnom otvoru opazili smo na trenutak nacerena lica Lefthanda i njegovih ljudi.

– Dobru zabavu, i ne zaboravite pravovremeno upozoriti Malonea! – galamio je Sal, a potom preklopna vrata tresnu o pod. Gore se začuje potmula buka, što je trajala nekoliko trenutaka. Četvorica razbojnika ispunjavala su Lefthandovu zapovijed i na preklopna vrata vukli svakojake teške predmete kako ne bismo mogli pobjeći.

Terry je nespretno pao. Sad se, psujući i stenjući pokušavao pridići.

– Vrag neka vas nosi! – povikao je prema gore. – Malone

je valjan momak i sve će vas udesiti!

Razbojnici su, međutim, već bili otišli i nisu čuli ovu Terryjevu pustu želju što je dolazila iz srca.

I mene su bacili na utabano tlo, no nisam prošao tako loše kao Terry.

– Najprije se moramo pokušati osloboditi užeta – rekoh.

– Sal ih je tako brižljivo zavezao, da ih se bez nečije pomoći neću moći osloboditi. Moraš mi pomoći, Terry. Leđima ćemo se nasloniti jedan na drugoga i uzajamno se pokušati osloboditi užeta.

– Valjda će nam to uspjeti – javi se Terry sumnjičavo. – Lopovi su me tako vezali da jedva mogu pokrenuti ruke.

– Ići će već nakako.

– A nakon toga? Nikako ne možemo izaći odavde.

– Čekaj, Terry. Ja se ne predajem. Po svaku cijenu moramo upozoriti Malonea. Ništa još nije izgubljeno.

– Da, ali za dva sata će biti – doda Terry očajnički – a mi ćemo u to vrijeme i nadalje nećemo sjediti ovdje dok će Lefthand spaliti Maloneov ranč.

– Još nisu odjahali odavde. Hajde, Terry, počnimo, ne smijemo izgubiti ni sekunde.

– Ti si nepopravljiv optimist, Ric – reče Terry sumnjičavo, no ipak mi se uz glasne psovke približi i zajednički smo se na dogovoreni način počeli oslobađati spona.

Išlo je prilično sporo i bilo je potrebno mnogo strpljenja. Sal se uistinu potrudio da nas sveže što bolje. Njegovi uzlovi bili su sotonske majstorije. No poslije pola sata napokon smo se uspjeti osloboditi.

– Spona smo se oslobodili –

odahne Terry olakšano i počne trljati zglobove na rukama da ubrza cirkulaciju krvi. – A kako ćemo dalje, Ric?... Lefthand je odavno na putu prema Maloneovom ranču.

– Zacijelo ovdje postoje neki sanduci ili neke bačve što bismo ih mogli postaviti jedno na drugo i time doseći preklopna vrata – promrmljah.

– Ako sjedneš na moja rame, možda ćemo također uspjeti dohvatiti preklopna vrata.

– To uvijek možemo, Terry. Moramo čuvati svoje snage. Shvati, ovdje ne dolaze u obzir nikakve akrobacije. Veća teškoća bit će nam otvoriti vrata.

– Bojim se da nam to nikad neće uspjeti – napomene Terry obeshrabreno, no videći da i ja to činim, odmah je počeo tražiti predmet pomoću kojih bismo uspjeti doći do preklopnih vrata.

Uistinu smo našli sanduke.

Sad je trebalo pokazati koliko smo jaki. Terry i ja popeli smo se na sanduke i najprije rukama zajednički pokušali podići vrata.

Bijaše to, međutim, uzaludan pokušaj. Vrata se nisu pomakla ni za centimetar.

– Ne ide, rekao sam ti to odmah – dašćući će Terry očajnički. – To nema nikakvog smisla, Ric.

– Mislim, na Malonea i njegove ljude, Terry – pripomenuh. – Riječ je o njihovim životima! Ima smisla!

Pokušali smo još jedanput, no s jednakim uspjehom. Shvatio sam napokon da na taj način preklopna vrata uistinu neće moći otvoriti.

– Imaš li neku drugu ideju kako bismo mogli uspjeti? –

zapita Terry pomalo iscrpljen.
– Uostalom, od pada me boli svaka kost u tijelu. Ali moramo po svaku cijenu izići odavde!

Koliko god smo se, međutim, trudili, sve bijaše uzalud. Potpuno iscrpljeni razmišljali smo što da učinimo u tom bezizglednom položaju. Terry napomene kako će razbojnici s nama grubo postupati kad se vrate. Premda bi nekoliko metaka bilo dovoljno da svrše s nama.

– Zasad još živimo, Terry – pokušah ga utješiti. No za Malonea i njegov ranč, čini se, nema pomoći.

– Nema više nikakvog smisla, Ric. Zacijelo će uskoro stići na ranč. Osim toga, uvjeren sam da su sa sobom povel i naše konje.

– Naši konji! K vragu, Terry, kad bih samo mogao dozvati Blackyja! Siguran sam da nijednom razbojniku nije uspjelo zajahati ga. Jedino meni dopušta da ga jašem.

– Misliš da će nas konj osloboditi? – začudi se Terry odmahujući glavom.

– Blacky je lukaviji nego što misliš. Zajedno smo sve ove godine proživjeli mnogo toga i ponekad gotovo vjerujem da on neke stvari razumije poput čovjeka.

Ponovo sam se popeo na sanduke, što bliže preklopnim vratima, te zazviždao što sam jače mogao.

Terry i ja napeto smo osluškivali očekujući rezultat tog znaka.

– Nisam siguran da ga je čuo – napomenuh. – Morao bi stajati veoma blizu kuće da bi me mogao čuti.

Ponovio sam zvižduk, a onda... odjednom tik iznad nas začujemo potmuli topot.

– Blacky! – zavičem radošno, a Terry je od oduševljenja jedva došao k sebi.

Vranac je tamo gore temeljito »pospremao«. Svojim kopitima razbio je trula vrata, a kad smo Terry i ja odozdo ponovo pokušali podići preklopna vrata, opazili smo da smo u tome nešto uspješli.

– Blacky, odmakni stvari – povičem, a odgovori mi zadovoljno rzanje.

Gore se iznova začuje potmulo lupanje, a onda uspijemo potpuno otvoriti vrata. Terry Pound i ja pojurimo gore!

– Blacky! Stari moj!

Vranac se odmah stvorio kraj mene i svoju mekanu njušku nježno trljao o moje rame. Sjajući od sreće, Terry i ja zadovoljno smo ga tapšali po vratu.

U sobi je vladala prava pustoš. Blacky je ispreturao stol, stolice i svakojake druge stvari što su ih razbojnici postavili na preklopna vrata da ne možemo pobjeći iz podruma.

– Mičimo se što brže odavde – promrmlja Terry.

Ni ja nisam želio ostati u

Callerovoj kući ni minutu dulje nego što je potrebno.

Ispostavilo se da je i Terryjev konj pasao travu na livadi ispred kuće. Razbojnici su ga doduše otjerali, no on se kao dobro obučeni konj rendžera opet vratio. Budući da je u prvom napadu na Maloneov ranč broj razbojnika već prilično smanjen, bilo je više konja, i to je sad bila naša sreća. Današnji Lefthandovi gubici za nas su značili još jednu prednost: usredotočeni na novi prepad, a pouzdajući se u teret naguran na preklopna vrata, razbojnici nisu postavili stražu na Callerovu ranču.

Terry veselo pozdravi svog ridana i vine se u sedlo. Blacky je osjetio da se žurimo, pa smo odmah pojurili galopom.

Budući da je već jednom bio na Maloneovu ranču, Terry Pound je poznavao put. No u mraku se nije baš najbolje snalazio. Put je vodio preko brda i dolina, tokovima rijeka, pošljunčanim obroncima i šumskim prosjecima. Da uštedi vrijeme, Terry je što je više mogao jahao ravno.

No kad smo stigli na Maloneov ranč, opazili smo da je sav naš trud na žalost bio uzaludan. Ranč je bio već gotovo potpuno spaljen. Hrupa žara prekrila je mjesta gdje su do prije kratkog vremena obitavali ljudi, a iznad glavne zgrade, iz koje su najdulje pružali otpor, plam-

tjela je prema noćnom nebu užarena baklja.

Upravo se uz zaglušujuću tutnjavu srušila goruća drvena konstrukcija krova, a vatromet iskri poleti uvis. Vonj paljevine pomiješan s dimom širio se naokolo, a u odsjaju plamena opazili smo ljudska tijela ispružena okolo zgarišta.

Terry i ja sjašemo i pride-mo bliže.

— Lefthand je postigao svoj cilj — zaključio Terry ljutito. — Jadni Malone...

Na spominjanje tog imena začuje se stenjanje, a slaba kretnja pokazivala je da jedan čovjek još živi.

— Malone! — poviče Terry, jer čovjek koji je ovdje ležao na umoru bijaše upravo vlasnik ranča.

— Pound — čuo sam rančera kako šapće umirući — Lefthand je to bio... osvetite mene... i... moju obitelj...

— Nas dvojica, Ric i ja, obećavamo vam — odvratio Terry a čelo mu prekriju bore. — Nećemo mirovati sve dok ne ubijamo Lefthanda.

— Njega i njegove sljedbenike — obratio se sad i ja rančeru. — Da, nećemo mirovati dok ovaj kraj ne oslobodimo ove napasti.

— Tada ću mirno umrijeti — šapne Malone — ovo vaše obećanje u ovom mi je trenutku jedino zadovoljstvo!

Umro je, oči mu se ugasiše.

Terry i ja mislili smo na dano obećanje, što ga bezu-

vjetno moramo održati...

* * *

Među poginulima na ranču našli smo i leševe Shalla i Tamlina. Lefthand je, dakle, u svojoj družini imao samo još tri člana.

— Što su ta četvorica protiv nas — promrsi Terry željan osvete. — Sredit ćemo ih još noćas!

— I ja mislim da su odjahali na Callerov ranč — rekoh razmišljajući. — Nismo ih susreli jer smo išli drugim putom.

— Hajdemo, Ric, što još čekamo? — Terry će odlučno. — Možda stignemo još na vrijeme da im vidimo lica kad opaze da smo otišli bez njihovog dopuštenja!

Krenuli smo za razbojničkom družinom. Na Maloneovu ranču više nismo mogli nikome pomoći, a Terry je imao pravo. Još noćas ćemo se obračunati s Lefthandom.

Povratak bijaše teži nego jahanje do Maloneova ranča, jer smo se sad penjali uzbrdo.

Terry je neprestano bjesnio na Lefthanda i jedva obuzdavao svoju nestrpljivost.

Napokon smo stigli na razbojnički ranč, kako ga je Terry putem nazvao.

— Ovdje su — šapne Terry. Naše smo životinje zastavili u sjeni grmlja. — Njihovi konji su na livadi.

— U redu — rekoh, skliz-

nuh sa sedkla te izvukoh revolver.

Ranč je bio obavijen potpunom tamom. Čulo se samo frktanje konja što su stajali na livadi podalje od kuće i pasli travu. Bijaše to tamna, pokretna gomila životinjskih tijela, što je i nehotice skretala pažnju na sebe.

— Oprez — šapnem Terryju i pokažem prema konjima. — Ako su razbojnici dovoljno lukavi, postavili su stražu.

— No oni se ne trebaju plašiti — odvрати Terry ljutito. — Malone i njegovi ljudi su mrtvi.

— Usprkos tome — napomenuh. — Ne bih se čudio da se stražar udobno smjestio kod konja.

Čvrsto smo svezali naše životinje i šmugnuli prema konjima razbojnika. Išao sam naprijed, a Terry me slijedio na udaljenosti od nekoliko koraka.

Kao što sam i pretpostavljao, našli smo stražara kod konja. Sjedio je na drvenoj bačvici između životinja i pušio. Činilo se da Lefthandove mjere opreza, iako ga je vođa družine poslao ovamo na stražu, smatra jednako suvišnim kao i Terry Pound. Nije računao s prepadom, a to je za njega bilo kobno.

Pokretom ruke dao sam Terryju znak da stane. Terry se malo udaljio od konja, no

držao je stražara na nišanu revolvera.

Stražar još nije bio zapa-
zio približavanje stranaca.
Bio je tako zabavljen svojim
mislima, što su se vjerojatno
odnosile na doživljaj s Malo-
neova ranča, da nije čuo
opominjuće rzanje konja.

Polako sam mu se pribli-
žio straga i blago ga lupnuo
po ramenu. Misleći da iza
njega stoji njegov drug,
okrenuo se ne sluteći opa-
snost, pa mi je bradu okre-
nuo upravo kao što sam že-
lio. Sljedećeg trenutka uda-
rio sam ga što sam najjače
mogao.

— Taj za neko vrijeme ima
dosta — došapnem Terryju
koji mi je žurno prišao. —
Sveži momka, mislim da će-
mo ga još trebati.

— U redu — kimne Terry i
prihvati se posla, a ja sam se
već polako šuljao prema kući.

Kad sam se približio, začujem
iznutra glasove i šumove. Raz-
bojnici, dakle, još nisu pošli na
spavanje, bili su zabavljeni raz-
govorom. Shvativši o čemu raz-
govaraju, zastao sam i napeto
osluškiavao, jer bilo je to za me-
ne vrlo zanimljivo.

— Vi ste budale — vikao je
Lefthand — ubili ste Malonea a
ja ću to sad ispaštati!

— Upravo mi je sâm naletio
pred revolver — čuo sam Hig-
ginsa kako govori. — I da ni-
sam brže zgrčio prst, sad ne bi
bilo Higginsa.

— Prokleta budala! — zagrmí
Lefthand — Jesam li ti ja zapo-
vijedio da se postaviš pred Ma-
loneov revolver?

— Ne pravi takvu buku, Lef-
thande. Malone nije toga vrije-
dan!

— Još jedanput: prokleta bu-
dala! Što imamo od toga ako je
on mrtav? Sav trud bijaše uza-
ludan!

Higgins više nije mogao slu-
šati niz pogrdnih psovki. Najed-
nom se vrata otvore i Lefthand,
blijed od bijesa, izide da udah-
ne svježi zrak.

Ugledao me i raskolačio oči.
Već je otvorio usta da nešto ka-
že i ljevicom trgnuo revolver,
kad je prasnulo moje oružje i
Lefthand padne na daske.

Unutra u kući nekoliko je se-
kundi vladala tišina. Tada Hig-
gins poviče nešto što nisam ra-
zumio i odjednom se kraj mene
stvari sjenka Terryja Pounda.
Higgins širom otvori vrata i
svoj revolver uperi u Terryja,
no ovaj bijaše brži. Zajedno smo
skočili u kuću. Vidjeli smo dvo-
jicu Lefthandovih razbojnika,
ali ne za dugo; jedan od meta-
ka, naime, pogodi petrolejsku
svjetiljku što se ljuljala na stro-
pu i ugasi je. Nekoliko minuta
se u daščari ispunjenoj barut-
nim dimom vidjelo samo blje-
skanje praskajućih revolvera.

Kad smo malo zatim opet
upalili svjetlo, shvatili smo da je
od Lefthandove družine preži-
vio tek jedan, naime, čovjek koji
svezan leži napolju kod konja.

— To bi bilo gotovo — napo-
mene Terry i otpuhne barutni
prah s cijevi svog revolvera pri-
je nego što će ga ravnodušno
opet spremiti u korice. — Malo-
ne je osvećen, naše obećanje is-
punjeno.

— A kraj oslobođen od Lef-
thanda, to je točno — dodah po-
lako.

– Nije to nikakvo zadovoljstvo, Ric.

– Da, imaš pravo. Ja još dugo neću biti zadovoljan, jer Lefthandovi su ortaci opasni kao i on. Znaš li da je Lefthand jednom svom čovjeku predbacio što je ubio Malonea?

– Nije moguće – začudi se Terry i razvuče lice da sam se i nehotice morao nasmijati. – Nikad ne bih rekao da je nitkov tako human.

– To što je učinio nije bilo iz samilosti prema Maloneu. Iza toga se skriva neki paklenski posao, u to sam uvjeren. Malone je iz nekih određenih razloga trebao ostati u životu. Zašto, to ćemo saznati. Propitat ćemo malo našeg zarobljenika prije nego što ga predamo šerifu.

– Kojem šerifu? – upita Terry smijući se. – Predlažem da pojednostavimo postupak i samo obračunamo s momkom. U svakom slučaju taj zaslužuje da visi, a što se šerifa Moorea tiče ...

– Da – promrmljah – tome je bez sumnje također mjesto na najbližoj grani.

– Slažem se – procijedi Terry. – Što ćemo, dakle, učiniti s našim zarobljenikom? Predaš li ga Mooreu, to je isto kao da si ga odmah sam oslobodio.

– A Moore je zapravo nadležni šerif. To je uistinu mala teškoća. No najprije ćemo se malo pozabaviti momkom. Možda ipak nađemo kakav izlaz.

Pošli smo prema konjima gdje zarobljenika ... više nije bilo.

– Prokletstvo – prosikće Terry bijesno.

– Sâm nas je riješio neprilike što da počnemo s njim – na-

smijuljih se. – Posve sigurno je već na putu Commeru ili k Mooreu. A upravo mi je pala na um strašna pomisao: plašim se da su i dvije žene pobjegle Mooreu!

To su zacijelo i učinile! – po-
više Terry također preplašen. – To je ipak najvjerojatnije čega su se mogle dosjetiti ... potražiti šerifa i zamoliti ga za pomoć!

– Gospoda Caller i njezina kći zacijelo nemaju pojma da je šerif Moore povezan s Lefthandom – spomenuh zabrinuto. – Hajdemo, Terry, ne smijemo gubiti vrijeme. Što još čekamo?

– A konji? – zapita Terry pokazujući životinje.

– Mislim da ovdje neće skapati od gladi – odvratih i požurismo do svojih životinja.

– Jadni Blacky – rekoh penjući se u sedlo – obojica noćas nemamo mira.

– Činilo se kao da Blacky nema ništa protiv toga da još jedanput pojuri. Htjeli smo što brže stići u Silverstone i Terry je gotovo već potjerao svog ridana, kad sam ja još jednom kliznuo sa sedla.

– Šta je sad? – priupita Terry začuđeno.

– Još sam nešto zaboravio – odgovori smijući se. – Commer mi duguje još tri stotine dolara.

Vratio sam se u kuću i donio Lefthandovu lijevu rukavicu. Imao sam dojam da će mi još trebati kad se sretnem s gospodinom Commerom.

VII

Terry Pound i ja jahali smo kroz noć.

– Jašemo poput utjelovljenih vragova – oglasi se Terry – a

ipak, kad pomislim na one jad-
ne žene, čini mi se kao da naši
konji stoje na mjestu.

– Tu se ne može ništa učiniti
– odvratih – naši konji daju
od sebe ono što mogu. Za najvi-
še pola sata smo u Silversto-
neu.

– A što onda? – upita Terry.

– Imaš li već možda plan kako
ćemo postupiti?

– Dakako – odgovorih. –
Putem sam razmišljao o tome.
Sad znam da mi je zamisao s
Lefthandovom crnom kožna-
tom rukavicom bila dobra.

– Kožnata rukavica – napo-
mene Terry. – Već sam se pi-
tao da li ti je uistinu stalo do tri
stotine dolara. To inače nije tebi
slično.

– Meni nije do novca, Terry.
No to je valjan izgovor da se još
noćas pojavim pred Commer-
rom.

– Ali zaboravljaš odbjeglog
razbojnika.

– Dakako, momak je odmah
odjurio šerifu i Commeru i oni
će očekivati moj dolazak. Posve
razumljivo. Napokon, ti ćeš biti
blizu i ja se mogu pouzdati u
tebe, Terry

– Svakako, to možeš. No ne
shvaćam ...

– Sve je posve jednostavno
– umirio sam ga. – Poći ću
Commeru i javiti mu da sam
prema nalogu ubio Lefthanda,
te čak sredio i njegovu razboj-
ničku družinu, i zahtijevat ću
svoj novac.

– No odbjegli će razbojnik u
međuvremenu već izjaviti kako
ti znaš da su šerif, Commer i
Lefthand ortaci. Što ćeš reći,
ako ti to podmetne pod nos?

– Kao prvo, do toga vjerojat-
no neće doći, a drugo, ako ipak
dode, mogu mirno tvrditi kako

sam to smatrao prijevarom i ne
vjerujem da su ljudi poput
Commera i Moorea doista Lef-
thandovi ortaci.

– To bi moglo proći – pripo-
mene Terry. – No, što zapravo
namjeravaš?

– Najprije ću pronaći majku
i sestru Toma Callera. Ako su
uistinu u Commerovoj vlasti, ta-
da ih on možda drži u svojoj ku-
ći ili sakrivene negdje drugdje.
U svakom slučaju moram otkri-
ti gdje se nalaze.

– A onda ćemo ih oslobodi-
ti?

– Posve razumljivo. To je naš
prvi zadatak.

– A drugi?

– Jesi li zaboravio zbog čega
smo zapravo dojahali u Silver-
stone?

– Misliš, zbog zlata Koman-
ča?

– Dakako – odvratih. –
Commer je prisilio Toma Calle-
ra da ukrade drugu polovicu
nacrtu. Prva se vjerojatno već
nalazi kod njega. Sad moramo
ispitati tko je po Commerovu
nalogu ubio trgovca Elmera
Hopkinsa.

– To neće biti osobito lako.

– Neka to bude moja briga,
Terry – pripomenuh optimisti-
čki raspoložen. – Veliki dio po-
sla, tu mislim na obračun s Lef-
thandom i njegovom družinom,
već smo obavili. Moramo dovr-
šiti i drugu polovicu svog zadat-
ka, Terry!

– No, možda ...

– Što?

– Mislim, možda je ubojica
Elmera Hopkinsa već mrtav.
Možda je to zlodjelo počinio
netko od Lefthandovih razboj-
nika.

– Zacijelo. Utvrdit ćemo to.

Možda već za nekoliko sati – objasnih.

U predviđeno vrijeme ugledali smo kuće Silverstonea.

Grad je spavao. Na ulici nije bilo žive duše. Iznad ulaza u salun ljuljala se slaba svjetiljka i pokazivala da je to jedino mjesto u Silverstoneu gdje je u ovo vrijeme još živo. Terry i ja rastali smo se na ulazu u grad. On nije krenuo jedinom ulicom mjesta, već je zaobilaznim putem izvan grada dojahao do Commerove kuće da prisluškuje i stražari istodobno, kao što je to jednom bio već učinio. Želio je biti na mjestu ako ga zahtijevam.

Ja sam naprotiv, kao usamljeni jahač jahao ulicom do saluna, gdje sam kliznuo sa sedla.

Blacky je umorno dahtao. Danas je pružio više nego što sam od njega tražio. Ja osobno dao bih pravo bogatstvo za mekani krevet. No nije bilo vrijeme za to, radilo se o sigurnosti Calle-rovih žena. Jesu li ovdje u kući? Moram to saznati ...

Terry Pound je sad već najvjerovatnije stigao do stražnje strane zgrade. Da budem potpuno siguran u to, zadržao sam se dulje nego što je bilo potrebno vežući prijatelja Blackyja za jedan od drvenih stupova nosača natkrivenog trijema. Potom sam dotaknuo svoj revolver i napokon stupio u salun, jedan od najglavnijih izvora zarade »čistoga« gospodina Commera.

U salunu u to vrijeme nije bilo osobito živo. Pospani klavirist loše je svirao neku otrcanu melodiju na svom raštimanom pijaninu. Nekoliko upornih kartaša nije na njega uopće obraćalo pažnju. Bijahu zauzeti svojom igrom. Za stolom s ruletom, novom Commerovom investici-

jom, nije bilo nikoga. Sam je pospano čistio čaše za tezgom. Prišao sam mu i rekao da želim gospodinu Commeru.

Barmen raskolači oči. Ton njegova glasa ne bi se dopao ni njemu samom.

– U ovo doba? – zapita gotovo preneražen. – Gospodin Commer je ...

– Znam gdje je – rekoh suho i bez ustručavanja pridoh vratima što vode u njegov ured.

– Ali noć je! – poviče Sam.

– Moram ... gospodina Commera najprije obavijestiti.

– Učini to – odvratih ravnodušno i udoh u sobu.

Išlo je to bez poteškoća jer vrata nisu bila zaključana. Prije nego što sam ušao, zapazio sam kako je prijatelj Sam nestao kroz druga vrata pokraj tezge.

Bila je to ista soba u kojoj su razgovarali Commer i izdajnički šerif Moore.

Čuo sam prigušeno zveckanje iz saluna i dva ženska glasa što su poluglasno razgovarala u sporednoj prostoriji. Ženske zacijelo nisu ni slutile da se ovdje nalazi stranac, a kroz drveni zid oblijepljen tapetama bez poteškoća se čula svaka riječ njihova razgovora.

Već nakon prvih riječi shvatio sam da su to dvije djevojke iz saluna koje su ovdje razgovarale posve otvoreno.

– Kladim se da je to jedna nova, Sheila – reče jedna od djevojaka. – Vidjet ćeš već, on će nam je pretpostaviti i ona će postati senzacija za salun. Ne trebaš mi ništa pričati! Poznajem muškarce, ona je još svježija i mlada a momci lete na sve što je dotjerano.

– Dotjerano? Ta se uopće ne dotjeruje. Ona neće pristati, to je sve.

– Neće? Tu riječ još nikad nisam čula kod Commera. Ako uistinu neće, onda mi je djevojke žao. On će joj silom nametnuti svoju volju, to ti jamčim i za nekoliko dana bit će ista kao i mi.

– A ja ti kažem da si se u toj djevojci prevarila. Ona neće obući šarene jeftine haljine kojima se mi ovdje kitimo.

– Možda je sve to samo pretvaranje, Madge.

– Nije pretvaranje, Sheila. Osim toga, jedno mi je posve jasno, naime, da je Commer želi za sebe ... barem tako dugo dok mu to čini zadovoljstvo.

– A onda će, misliš ...?

– Završiti kao i sve ostale.

– Ja bih ga mogla ubiti.

– I ja. Na žalost, za to nemamo priliku. Žao mi je samo djevojčine majke, koju su uklonili na tako grub način.

– Kamo su je zapravo odveli?

– Kažem ti otvoreno, Madge, plašim se najgorega. Stara žena Commeru samo smeta. On će je jednostavno dati ubiti jer mu ne koristi ni za što, a jedino mu može stvarati poteškoće.

– Taj nitkov! On je to u stanju učiniti.

– Vjerujem da jest.

– To je ipak samo pretpostavka. Možda je stara žena još živa. Mora joj se pomoći!

– Da, ali kako?

– Možda su je odveli na Rubyjev ranč?

– To je svakako moguće.

– ...i nešto govori, Sheila! Već se nekoliko puta dogodilo da su ljudi s tog ranča nestali.

– A nakon toga su negdje u

ovom lijepom kraju našli njihove leševe.

– Kad bi joj se samo moglo pomoći prije nego što bude prekasno!

– Tko bi to mogao učiniti? Mi zacijelo ne.

– Morao bi doći muškarac poput Rica.

– Toga bih veoma rado upoznala.

Da su samo znale kako im je Ric blizu ... Rubyjev ranč, to ime moram zapamtiti! Mary Caller, kao što sam i pretpostavljao, nalazi se ovdje u kući i bila je predmet razgovora dviju djevojaka. A Maryna majka je zatočena. Kakva gorka sudbina za dvije žene koje su već povjerovala da su spašene. Kakvo su se strašno morale razočarati kad su ustanovile da je šerif Moore, koji djeluje tako čestito i pošteno, zapravo bio lukav nitkov!

Dvije djevojke u susjednoj prostoriji nastavile su razgovor, no ja tome više nisam mogao obraćati pažnju. Jedna vrata su se otvorila i u sobu uđe Commer.

Odmah sam zapazio da je prilično loše volje. Unatoč tome pravio sam se kao da to ne zapazam. Izvadio sam Lefthandovu crnu kožnatu rukavicu i pružio je Commeru:

– To je Lefthandova rukavica, Commeru. Došao sam na platiti svojih tri stotine dolara. I premiju k tome, nadam se, jer od Lefthandove razbojničke družine nitko nije ostao živ.

– Tako – reče Commer otegnuto – to si uradio odlično, Black.

– I ja mislim – nasmijuljih se.

– Dobro ... onda moraš primiti svoju plaću.

Rekavši to, pode prema male-
nom pisaćem stolu u uglu sobe
i otvori ladicu.

U tom trenutku napolju is-
pred prozora prasne hitac i me-
tak probije staklo. Gospodin
Commer se okrene prema meni
i uputi mi beskrajno začuđujući
pogled, a ja u ladici stola opa-
zim revolver.

Gospodin Commer nije mi
dospio isplatiti upravo obećanu
nagradu za izvršeni posao, ni u
obliku olovne kugle ni u dolari-
ma. Njegova ruka, naime, nije
više mogla dohvatiti revolver,
nemoćno je klonula, a odmah
potom cijelo se tijelo Commero-
vo sruši na pod.

Iza prozorskog stakla, na ko-
jem se sad vidjela ljupka, male-
na rupa od metka, pojavilo se
zadovoljno nasmijano lice Ter-
ryja Pounda.

— U redu, Terry — kimnem
mu. — Moraš odmah na Ruby-
jev ranč. Vjerojatno tamo drže
zatvorenu gospodu Caller.

Terry odvrati kimanjem gla-
ve i nestane.

Poželio sam iskočiti kroz pro-
zor, jer pucanj se, dakako, čuo.
No sadržaj pisaćeg stola mr-
tvog vlasnika saluna toliko me
zagolicao da sam, usprkos opa-
snosti, odlučio da ga pretražim.

Zakračunam vrata što su vo-
dila u salun upravo u trenutku
kad ih je netko htio otvoriti. Ti-
me sam barem neko vrijeme
bio siguran.

VIII

Commerov pisaći stol imao je
nekoliko ladica i svaka od njih
pružala mi je pismene dokaze
njegove pokvarenosti.

Dok je izvana dopirala lup-
njava po vratima, odjekivale

psovke i bijesni su glasovi mu-
škaraca tražili da im otvorim,
moji prsti su grozničavo kopali
po sadržaju ladica pisaćeg stola
i vadili najnevjerojatnije stva-
ri.

Tu su najprije bile isprave o
prenošenju vlasništva onih ran-
čera i farmera koji su, pritisnuti
nevoljom u koju ih je uvalio
sâm Commer prepadima unaj-
mljenog razbojnika Lefthanda,
tom istom Commeru morali
prepustiti svoju zemlju. Brižlji-
vo sam pokupio sve te papire,
iako su vrata sve više popušta-
la, i malo-pomalo shvatio sam
kako je došlo vrijeme da odma-
glim.

Medu papirima našao sam i
cedulju što ju je pisao šerif
Moore jer je nosila njegov pot-
pis. Na toj cedulji Moore lakon-
ski saopćava da je, što se tiče
Elmera Hopkinsa, »sve prošlo u
redu...«

Moore je, dakle, osobno ubio
Hopkinsa. Grozničavao sam,
tražio polovicu nacрта, no uza-
lud.

Da li je Moore taj važni papir
možda zadržao kod sebe? Čini-
lo se da je tako. Zacijelo nije vje-
rovao svojem ortak. A... sve u
svemu uzevši... to nipošto nije
neobično...

Brižljivo sam spremio i tu
važnu cedulju. Bio sam spre-
man da pobjegnem, ali je na ža-
lost bilo prekasno.

Vrata se otvore i unutra na-
hrupi, noseći odmah polovicu
dovratka na svojim snažnim ra-
menima... naš zarobljenik, ko-
ji, dakako, to više nije bio, a koji
nam je spretno umakao s liva-
de ispred Callerove kuće.

Još s vrata opalio je u mene
iz svog revolvera, nije me, me-
đutim, pogodio, već se srušio u

vatri mojega kolta. Muškarac iza njega tresne preko njegova tijela svom dužinom.

Skočim kroz prozor te, praćen kišom stakla i iverja, padnem na livadu.

No Blacky, kojeg sam sad trebao, nalazio se na drugoj strani kuće ispred trijema, a prijatelja Terryja Pounda osobno sam poslao na Rubyjev ranč.

Stvari oko mene nisu izgledale baš najbolje. Morao sam brzo i nenapadno nestati prije nego što od mene načine sito. Da su za to imali najbolje namjere, dokaz je kiša metaka kroz prozor.

A uza sve to znao sam da je Mary Caller u prokleskoj kući, Mary koju sam zapravo htio osloboditi.

Činilo se da imam vražju nesreću. Neki momci već su skakali za mnom, padali u blato i pucali u mene, premda su me jedva mogli vidjeti kao tamnu sjenu u noći bez mjesečine.

Brzo sam zakrenuo za ugao saluna što je, kao što je poznato, bio ugao zgrade i pojurio prema sljedećem uglu, kad su se na drugom pojavili moji progonitelji.

Tu je stajao Blacky... No već su iz ulaza u salun na ulicu nahrupili muškarci. Nisu me, međutim, smatrali čovjekom koji je u kući ubio Commera... što ja, uostalom, i nisam učinio. Neočekivano sam dospio u gužvu i probijao se pored ljudi. Hladnokrvno sam ponovo nekoliko minuta poslije stajao u salunu i zaskočio djevojku koja je htjela izići iz kuće.

— Gdje je gospođa Caller? — zapitao sam u jednom dahu.

— Tko? — začuđeno je izbuljila oči u mene.

— Gospodica Caller... »nova«, koju je Commer doveo ovamo.

— Prvo, nije gospodin Commer već gospodin Moore, a drugo, ona je gore u svojoj sobi.

— Poći ću onamo — rekoh —, pokaži mi koja je soba.

— Slabo će ti koristiti, mladiću — nasmijulji se djevojka. — Ona je, naime, zaključana... Ne bi li u međuvremenu izabrao neku drugu?

— Koji broj sobe? — zapitah oštrije ne obazirući se na njezine riječi.

— Šest — reče negodujući, slegne ramenima i ostavi me stajati. Pošao sam prema stepenicama što su vodile na prvi kat, gdje su se nalazile sobe djevojaka, a moja uvrijeđena sugovornica sitnim je koracima brzala prema izlazu.

Napolju su uzalud tražili čovjeka koji je već odavno bio u salunu... U ovom trenutku u salunu nije bilo nikoga, čak ni Sam nije bio tu. Nitko mi nije prepriječio put kad sam se uspinjao stubama i pokucao na vrata gospođice Caller.

Dvije minute poslije okvir vrata popusti pod težinom mojih ramena. Svom snagom se zaletim u vrata, što prasnu u sobu, gdje se preplašena Mary stisnula u najudaljeniji ugao.

— Vi ste slobodni, Mary — rekoh i uhvatim je za ruku. Odmah je shvatila.

— A moja majka?! — poviče.

— Moj prijatelj Terry brine se o njoj... Dodite sad... vjerojatno ćemo uspjeti izići iz kuće.

Lijevom rukom držao sam Mary, a desnom revolver. Žurno smo potrčali niz stube. Stigli smo već do pola puta kad se pojavio Sam. Odmah je u meni

prepoznao muškarca koji je ušao u Commerovu sobu prije nego što se tamo začula pucnjava.

— U pomoć! — zaviče Sam. — U pomoć! On je ovdje! Oteo je djevojku! Pomozite, ljudi! Pomozite!

Pri tome je podigao ruke u zrak i smiješnim skokovima ponovo se pokušao domoći izlaza.

Na vratima se sudario s nekoliko muškaraca, od kojih je jedan bio rančer Hulley, kojega sam odmah prepoznao.

— Hulley — doviknem mu — hoćete li opet imati papire o svom zemljištu? Commer vas je prevario, sve skupa. Unajmio je Lefthanda da radi za njega i da vam izaziva nevolje kako bi zemlju mogao jeftino iznuditi. Pogledajte ovu djevojku to je Callerova kći. Njezinog oca Commer također ima na savjesti, a i djevojku je htio unesrećiti!

— Da, istina je, ljudi! — poviče Mary prisebno.

Iza Hulleyja malo-pomalo stigli su i ostali muškarci. Okružili su Hulleyja i ja začujem njihove začudene povike.

— Zaista, to je Mary Caller!... Što kaže Hulley? Što kaže ovaj čovjek?

— Kaže da su Commer i Lefthand bili ortaci — odgovori Hulley nepovjerljivo.

— Tražite li Lefthanda — zavičem — rukavicu s njegove lijeve ruke naći ćete kraj Commerovog leša. A Lefthandov leš leži u Callerovoj kući! Osobno sam ovaj kraj oslobodio tog nitkova.

— Tko si ti?... Tko je taj čovjek? — čuli su se povici sa svih strana i zato sam smatrao prikladnim spriječiti svoj revolver

i prikopčati značku rendžera.

— Ja sam Ric Yubi — objasnih — i upravo sam ovu djevojku oslobodio vlasti nitkova... Hulley, pobrinite se da rančeri i farmeri koje je Commer prevario za njihovo zemljišno vlasništvo idućih dana dođu u naš logor. Ja kod sebe imam vaše papire i pobrinut će se da ta prijava bude poništena!

Nakon ovih riječi nekoliko trenutaka zavlada tišina. Potom posve neočekivano izbije pravi urnebes. Ljudi su vikali, bacali u zrak šešire, ispaljivali u strop svoje revolvare. Bijaše to neopisivo veselje.

Usred sveopće radosti rančeri su zaboravili na Mary i mene. To nam je dobro došlo jer smo imali drugih briga.

— Gdje je moja majka? — zapita Mary, a na licu joj se pojavi strah.

Zacijelo na Rubyjevu ranču — odgovorih. — Moram na trenutak poći u šerifov ured, imam tamo nešto obaviti.

— Šerif Moore... taj nitkov? Rendžeru, on je mene i moju majku izdao Commeru!

— Znam to, Mary, ne trebate me upozoravati na njega. Namjeravam se s njim obračunati.

— A zašto ovim ljudima ovdje niste rekli da je šerif nitkov?

— Jer ne znam tko je od njih šerifov pristaša. Možda šerif ima više prijatelja nego što to i slutimo.

Mary je to shvatila i mi smo izišli iz saluna, u kojem je raspoloženje neočekivano sve više raslo. Commer doduše neće imati koristi od povećane potrošnje alkohola.

— Ostanite kod Blackyja — obratih se djevojci. — Šerifov ured samo je nekoliko kuća da-

lje, i kao što vidim u njemu gori svjetlo. Pretpostavljam da ću se brzo vratiti.

Mary zabrinuta ostane stajati kraj Blackyja, a ja sam pošao prema šerifovu uredu.

Stigavši do ureda, ustanovio sam da tamo sjedi za stolom jedino mladi šerifov pomoćnik. Moorea nisam vidio. Momak koji je po dužnosti već odavno trebao biti u salunu, sad je spavao.

Ostavio sam ga da spava i na stol položio cedulju na kojoj sam napisao da je rendžer Ric Yerby posudio konja. Uzeo sam konja koji je bio privezan pred uredom i doveo ga Mary.

— Skoro će jutro — primijetih. — Odjašite sad na svoj ranč, Mary. Ne mogu vas pratiti jer se moram pobrinuti za vašu majku.

— Želim s vama.

— Oh, ne, to bi moglo biti opasno, gospodice Mary. Ne mogu odgovarati.

— Ali riječ je o mojoj majci!

— Više ćete joj pomoći ako sad lijepo odjašite na svoj ranč. Sutra pošaljite konja šerifovu pomoćniku, njegov je. Moorea nisam našao i ne bih se nimalo začudio da ga sretnem na Rubyjevom ranču.

— Lijepo — reče Mary — svi ma ću ispričati što ste učinili.

— To je pametno — pohvalim je. — I ne preplašite se kad stignete kući. Ono što ćete tamo zateći neće baš biti oku ugodno. Naći ćete, naime, Lefthanda i posljednje članove njegove bande. Nijedan od njih ne može vam učiniti ništa nažao.

Mary mi kimne i ja joj pomognem da uzjaše. Pošto mi je objasnila kako ću najlakše pronaći Rubyjev ranč, odjahala je

kući. Bila je vrlo zabrinuta za svoju majku.

Moj put vodio je u obrnutom smjeru.

Za razliku od Mary, imao sam dojam, da mi je prošla noć donijela prilično uspjeha, premda mi je bilo jasno da me čeka još dosta neugodnosti.

IX

Rubyjev ranč nalazio se južozapadno od Silverstonea. Bio je to jedan od onih rančeva što ih je Commer prisvojio na poznati način. Vlasnik je počinio samoubojstvo: objesio se prije nego što je Commer došao da ga otjera.

Ne prijenos imovine uredno je obavljen jer sam našao Rubyjev potpis na papirima što sam ih službeno zaplijenio iz Commerova pišaćeg stola. Prema tome, Commer je uredno mogao preuzeti »nasljedstvo«.

U slučaju Malonea stvar je bila posve drukčija. Sad sam shvatio zašto je Lefthand toliko predbacivao razbojniku Higginsu što je u napadu ubio rančera Malonea. Rančer je morao ostati živ da bi mogao potpisati...

Commer, međutim, ionako neće biti u stanju uživati plodove svojih zlodjela. Jedino će nekim podmuklim načinom još šerif Moore pokušati izvući korist iz ovih mračnih poslova. No nastojat ću spriječiti i tu mogućnost.

Računao sam s tim da ću putem sresti Terryja. Račun je, međutim, bio pogrešan i kad sam napokon ugledao ranč u dolini ispred sebe, Terryja Pounda još nisam sreo.

Ta okolnost me pomalo zabrinjavala. Stvar bijaše dovolj-

no opasna, morao sam ipak to pretpostaviti, jer se na ranču nalaze bića podložna Mooreu.

Sjahao sam da prije vremena ne budem zapažen s ranča, jer i ovdje je budnost bila i te kako potrebna. Vodeći konja na uzdi, polaganim koracima približavao sam se zgradama, zastajkujući povremeno i promatrajući okolicu.

Dolje sve bijaše mirno. Činilo se da je ranč nenastanjen ili da stanovnici spavaju. Već sam se pitao da li je gospođa Caller uistinu dovedena ovamo i nije li Terry Pound iz meni nepoznatog razloga otišao da dovede pomoć, kad odjednom iza nekog grma zažujem opominjuće siktanje, a Blacky prestrašeno zarza.

Blacky nije podnosio zmije i stoga sam pomislio da u grmlju ima tih gmazova, no stvor koji se pojavio iz grmlja bijaše zaista vrlo malo sličan zmiji.

Bio je to Terry. On je cijeli sat čučao u grmlju i promatrao ranč.

— Žena je unutra — reče i živa je. Prije pola sata čuo sam viku i psovke. Žena stvara muškarcima poteškoće jer im se suprotstavlja i zabrinuta je za svoju kćer.

— Mogu zamisliti u kakvom je jadnom stanju gospođa Caller — primijetih. — Mary je slobodna, prema tome mogla bi biti mirna. No, plašim se, ovako će potrajati još neko vrijeme dok ne čuje radosnu vijest.

— Ti misliš da jednostavno prodremo dolje, zar ne? — zapita Terry uznemireno. — Ja sam pokušao i to me je gotovo stajalo hlača.

— Bodljikava žica? — upitah kratko.

— Ne — odgovori Terry. — Psi.

— To je glupo — promrmljah — onda se jedva može... — Ne može se — prekine me Terry žurno — inače bih ja već odavno bio u kući i oslobodio staru ženu.

— Kako se čini, ti imaš prokleta malo poštovanja prema djevojčinoj majci.

— Ne mogu si pomoći — nasmejulji se Terry i slegne ramenima — Žene Marynih godina veoma mi se dopadaju, one starije znatno manje.

— Što da radimo? — zapitah zamišljeno.

— Protiv toga se ne može učiniti baš ništa — nastavljao je Terry dalje svoju misao — takav je život. Starenjem ne postaju ljepše.

— Misliš li da ćeš ti biti? — osmjehnem se.

— Dosad još nisam imao razloga da neku ženu zadržim uza sebe — promrmlja Terry uvrijeđeno.

— Pusti brbljarije, Terry. Moramo razmisliti što da učinimo. Gdje si ostavio svoga konja?

— Tamo, s druge strane teče potok — Terry pokaže malenu uzvisinu. — Tamo sam ga ostavio, a tebi preporučujem da učiniš isto. Prvo, Blacky je žedan, a drugo, tamo je zaštićen od pogleda i metaka.

Poslušao sam Terryjev savjet, no kad sam se vratio, njega više nije bilo iza grma.

— Prokleti klipani — ljutio sam se — kamo li je sad opet nestao? Kako na taj način možemo uspjeti?

Napokon sam ga našao nešto niže. Primakao se bio bliže ranču.

— Dolje su petorica muškara-

ca — objasni mi — i pet pasa. Posljednjih se gotovo više plašim. Imaju prokleta oštre zube, nemani, a dotrče tako brzo da ih ne možeš dobro ni vidjeti. Goleme nemani, kažem ti, snažne zvijeri.

— Zacijelo lovački psi.

— Izgledaju baš tako.

— Jesi li već vidio gospođu Caller?

— Ne, samo sam je čuo. Sad je doduše dolje sve tiho i to mi je zapravo sumnjivo.

— A šerifa Moorea? — nestrpljivo ću.

— Njega također nisam još vidio — reče Terry i ja se razočarah.

— Pretpostavljam da je dolje — primijetih. — Moramo dobro pripaziti.

— Možda momak spava — promrsi Terry. — Napokon, svaki čovjek mora povremeno malo odspavati, i ja ti preporučujem da i sâm o tome razmisliš. Već punih četrdeset osam sati nismo oka sklopili.

— Spavat ćemo poslije, Terry, kad se vratimo u logor.

— Ah ne — nasmijulji se Terry drsko. — Ric, sve više te smatram nepopravljivim optimistom. Mogu se okladiti da »starac« ponovo vreba u zasjedi i sprema ti novi zadatak.

— Još nismo riješili ni stari — primijetih braneći se. — Bude li šerif jahao natrag u grad... a to bi morao učiniti danas prije podne... možemo ga lijepo dočekati.

— A što ako to ne učini? Šerifi su često na putu danima i nikom neće biti sumnjivo ako dan-dva ne bude radio i ovdje na Rubyjevu ranču se bude oporavljao od napora svog »poziva«.

— To je moguće — promrm-ljah.

— I tako dugo ćeš ovdje čekati? To ne možeš od nas tražiti, Ric. Ja neću ovdje pustiti korijenje.

— Ne vjerujem da bi se to moglo dogoditi, Terry — tješio sam ga. — Čak sam prilično siguran da do nastavka naše pustolovine nećemo čekati ni četvrt sata.

Već sljedećeg trena otvore se vrata zgrade i pojavi se neki pospani kauboj te iz korala izvede konja.

Ubrzo potom pojavi se i šerif Moore.

— To je on — došapne mi Terry.

— Nisam slijep — odvratih smijući se. — Sad će odjahati u Silverstone.

— Da, i pri tom ćemo ga uhvatiti.

Šerif je uzjahao, a mi smo krenuli prema našim konjima. Čuvar zakona je pojurio poput vruga i uistinu udario prema gradu.

— Sada počinje! — poviče Terry raspoloženo. — Dostići ćemo ga za nekoliko minuta.

No dogodilo se drukčije.

Dolje na ranču ugledali smo nekoliko muškaraca kako vuku neku ženu, u kojoj smo lako prepoznali gospođu Caller. Jasnja je bila i namjera muškaraca.

— Hoće je ubiti — Terry će užasnuto. — Ustrijelit će je.

— Izgleda tako — promrm-ljah.

— Što da činimo? Hoćemo li pustiti šerifa da odjaše?

— U svakom slučaju moramo se pobrinuti za ženu.

— A šerif?

— S njim ćemo se obračunati

poslije – rekoh odlučno te odmah okrenusmo konje i pojuri-smo prema ranču.

Šerif u međuvremenu stigne do uzvisine i tada nas onazi Dvojica jahača koja tako žurno hitaju prema ranču učine mu su sumnjivima, premda nas na ovoj udaljenosti nije mogao prepoznati. Naslutio je nesreću i pomalo neodlučan zaokrenuo svoga konja i pojahao natrag prema ranču.

I ljudi dolje sad su nas opazili. Vidjeli smo kako se gospoda Caller brani. Ljudi nisu znali tko smo.

Činilo se da je šerif sad odlučio. Brže je potjerao svoga konja. Susrest ćemo se dolje pred rančom. Jedino je bilo pitanje kako će proteći taj susret. Sad smo se toliko približili da nas je gospoda Caller prepoznala.

– Ric! – povikala je ispruživši ruke prema nama. – Pomoć! Pomoć!

Momci na ranču sad su, dakako, znali na čemu su. Terry i ja u punom trku izvukosmo svoje revolvare i zapucasmo na ljude na ranču. Gospoda Caller je sačuvala prisebnost, otrgla se od svojih iznenađenih pratilaca i počela trčati. Na nesreću potrčala je prema dolazećem šerifu i prekasno spoznala opasnost.

I razbojnici su u međuvremenu izvukli svoje revolvare i zapucali. Dvorištem ranča širio se miris baruta i dima.

Jedan od razbojnika bio je pogoden, dvojica su se uspjela baciti u zaklon iza posuda s vodom. Terry i ja jahali smo ravno kraj njih prema šerifu da mu presiječemo put do gospode Caller.

Stara je ženica vikala od straha i trčala koliko su joj to njezine staračke noge dopuštale

prema sjeniku i upravo stigla do vrata, što je za nju bio spas, kad smo mi zapucali na šerifa Moorea a ovaj nam je odmah uzvratio.

Uvidjevši da nam ne može nauditi, okrenuo je konja i dao se u bijeg. Strijelac koji se iznenada pojavio na jednom od prozora zgrade štitio ga je vatrom. Njegovi meci zviždali su oko naših glava, pa smo morali sjahati.

Najpametnije bi bilo da učinimo što i gospoda Caller. Terry odvede konje u sjenik u kojem se nalazila gospoda Caller, a ja sam nestao iza hrpe sijena, odakle sam nadgledao dvojicu muškaraca iza posuda s vodom i opasnog strijelca u kući.

Sad je i Terry došao da mi pravi društvo. On se zavaravao nadom kako bi mogao spriječiti dalje prolijevanje krvi i zato je pozvao razbojnike da se predaju. Odgovorili su mu podrugljivim smijehom i divljom pucnjavom, tako da smo se morali potpuno povući u zaklon.

– Dobio si što si tražio – dobacim Terryju ljutito – Ti ljudi razumiju jedino govor baruta i olova i tako ćemo im i odgovoriti.

Malo potom dobili su odgovor: jedan od muškaraca iza posuda s vodom provirio je više nego što je trebalo i odmah bio pogoden. Terry je također zario ogrebotinu od razbojnika u kući, koji bijaše prokleta dobar strijelac, a kojega je zbog njegova dobrog zaklona bilo teško pogoditi.

Usto se prokleta dobro dosjetio da se popne na tavan i odatle gorućom kuglom od krpa, što ju je bacio kroz prozorčić, pokuša zapaliti hrpu sijena iza koje smo se skrivali. Time ćemo

uskoro biti okruženi oblakom dima a naš zakon uništen.

Pod zaštitom dima povukli smo se u sjenik. Nepoznati strijelac bijaše opasan protivnik, koji je poznavao sva pravila igre. Terry se osim toga morao pobrinuti za svoju ogrebotinu. Gospođa Caller dočekala nas je dršćući od straha pitanjem što je s njezinom kćerkom. Premda sam je umirio odgovorom da je na sigurnom, govorila je kako sad barem može mirno umrijeti.

— Radije previjte ranu mom prijatelju, gospođo Caller, i prestanite jadikovati — pripomenuh ljutito. — Imamo samo dva protivnika, a to je za nas igrarija.

— Da — doda Terry — ubrzat ćemo stvar. Možda još dostignemo šerifa.

Hrpa zapaljenog sijena ispred sjenika sve se jače rasplamsavala. Naši konji razdražljivo su rzali i uistinu je prijetila opasnost da vatra zahvati i obližnji sjenik.

Dvojica razbojnika napolju po svoj prilici su se dogovorili i pod zaštitom vatre približavali se našem skloništu. Nisam ih poznavao. Bili su to Mooreovi ljudi, koji je bio ortak Commerra i Lefthanda, i to mi je bilo dovoljno da zaključim kakvih su duhovnih sposobnosti.

Dok se gospođa Caller brinula za Terryjevu ranu, dvojica razbojnika odvojeno su se sa dvije strane približavala sjeniku. Držeći svoje revolvare spremne, primicali su se kratkim skokovima, koristeći se pri tom svakim mogućim zaklonom. Sad su išli na sve.

Prvog sam pogodio kad je prošao pola puta. Drugi je tada

postao neodlučan i ostao je u svom zaklonu. Shvatio je da je naš položaj i bez njegovog miješanja bio kritičan i u tome vidio svoju prednost.

Ostatke slame, razbacane između hrpe sijena i ulaza u sjenik, zahvatila je vatra, a k tome je zapuhao vjetar i plamen nosio prema nama. Gusti dim prodirao je već u sjenik i tjerao nam suze na oči. No razbojnik napolju bio je pripravan na sve i ustrijelio bi svakoga koji bi pokušao izaći iz sjenika.

Gospođa Caller napokon je previla Terryjevu ranu. Stalno je kašljala, upotrebljavajući svoju maramicu.

— Zagušit ćemo se ovdje — jadikovala je — ako nam tog momka ne skinete s vrata! Moramo napolje odavde, inače ćemo se živi spržiti.

Ni konje više nismo mogli smirivati, no oni su mi pomogli da se napokon dosjetim pouzdanom načinu kako da se spasimo.

Terry je širom otvorio vrata sjenika. S oblakom dima stiglo je i nekoliko metaka iz revolve-ra nepoznatog strijelca, no konje ništa više nije moglo zadržati. Pojurili su napolje, u slobodu, gdje su se ržući propinjali na stražnje noge i vrtjeti u krug kad su se našli blizu vatre.

Njihova tijela su nas štitila. Našli smo se na otvorenom i sad smo pred sobom imali razbojnika koji nam je zadao toliko posla i koji nas je odjednom gledao prestrašeno.

Nije stigao povući svoj revolver. Terry i ja pucali smo gotovo istovremeno.

— To bi bilo svršeno — pri-

mjeti Terry zadovoljno i uhvati svoga ridana, a ja sam dohvatio Blackyjeve uzde i umirivao ga.

— Grozno — istisne gospođa Caller i prekrije lice rukama.

— Drugim načinom ne možete provoditi zakon u ovoj surovj zemlji, gospodo Caller — objasni joj. — Prenježna stvorenja nisu za Zapad.

. Na ove riječi je zašutjela.

— Dovedite sad iz korala konja. Možda na ranču nađete čak neka kola u koja možete upregnuti konja. Mi se ne možemo više brinuti o vama, gospodo Caller. Što se vas tiče, mi smo izvršili svoju dužnost — primijetih.

— Točno — složi se Terry Pound. — Sad ćemo se obračunati s tim »čistitim« šerifom.

— Odjašite samo — reče gospođa Caller sabravši se. — Pokušat ću što je brže moguće stići do svoje kćeri.

— Upravo to sam vam htio predložiti — pripomenuh smiješći se i vinuh se u sedlo.

Terry također uzjaše i mi pojurismo.

Koristeći se svakom mogućnosti skraćivanja puta i tjerajući naše konje u galop, brzali smo putem prema Silverstoneu, kamo je jahao i izdajnički šerif.

Nismo se baš nadali da ćemo ga dostići prije nego što stigne u grad, osim ako nam čudo ne pomogne. A u čuda ni Terry ni ja nismo vjerovali.

Prevalili smo gotovo već pola puta kad smo susreli skupinu jahača, očigledno rančere iz okolice, a kad smo se približili, prepoznali smo Hulleyja i ljude čije sam papire o vlasništvu zemljišta nosio sa sobom.

— Zdravo, Ric — pozdravi me Hully veselo i zaustavi svoga konja. — Je li uistinu točno da

možemo odjahati u logor kako bismo natrag dobili naše rančeve?

— Da, točno je — odgovorih — no ne zadržavajte nas, prokleta nam se žuri.

— Želimo se obračunati sa šerifom Mooreom — objasni Terry.

— Šerifom? — začudi se rančer. — Kakve veze ima on s tim događajima? Nije li možda i on bio u vezi s razbojnicima?

— Da, bio je — rekoh. — Upravo smo staru gospođu Caller oslobodili njegove vlasti, a on je sad na putu za Silverstone, po svoj prilici da uhvati maglu. Ima tamo neke papire, za njega izvanredno vrijedne.

— Ako vi to kažete, onda je zacijelo istina, Ric promrsi Hulley — premda si to sa šerifom Mooreom ne mogu zamisliti. Uvijek je ostavljao dojam dobrog i poštenog čovjeka.

—... pa ipak nikad nije šcepao Lefhanda, iako je za to imao mnogo prilika — osmjehne se Terry.

— Da, to je točno — javi se jedan iz Hulleyjeve pratnje. — Ric i njegov prijatelj imaju pravo.

— Onda krenimo s njima! — poviče Hulley odlučno.

Ostali se, međutim, nisu slagali s njegovim mišljenjem.

— Ja neću hvatati nikakvog šerifa — reče jedan od njih plašljivo. S Ricom je nešto drugo, on je rendžer i može šerifa pozvati na odgovornost.

— Po slovu zakona imate pravo — primijetih.

— Što sad? Ne želite sudjelovati? — zapita Hulley zbunjeno, kružeći pogledom po prisutnim rančerima.

— Nećemo se zadržavati — odlučno će Terry i mi potjera-

smo naše konje dok se Hulley prepirao s rančerima.

Terry i ja nismo prozborili ni riječi o ovom neočekivanom događaju, premda nam se činio prilično značajnim za ponašanje stanovnika Silverstonea i okolice. Oni su, naime, u biti plašljivi, inače bi i sami poduzeli nešto protiv Lefthanda.

Malo prije nego što smo ujahali u Silverstone, na naše iznenađenje, dostigao nas je Hulley. Njegov konj bijaše odmoran, naši naprotiv veoma umorni, i tako nas je uspio stići.

– Dolazim sam! – dovikne nam. – Ostavili su nas na cje-dilu. Neću imati posla s tim društvom, idem s vama. Vjerojatno ćemo naći šerifa Moorea prije nego što odmagli.

Šerifov konj stajao je pred njegovim uredom. Zapazili smo to istovremeno. Imali smo, dakle, sreću.

– Trčim u salun – vikne Hulley – svi zajedno ćemo se obračunati s njim!

Pustili smo ga da ode u salun, a nas dvojica odjahali smo do šerifova ureda, gdje smo Moorea namjeravali istjerati iz njegova brloga.

No u šerifovom uredu, baš kao i prošle noći, nalazio se samo mladi pomoćnik. Moorea nismo vidjeli.

– Gdje je Moore? – oštro zapitah momka.

– U salunu – odvrati mladić preplašeno.

Tog trenutka prasne hitac. Pucanj se čuo iz saluna.

– Evo vidiš – zagunda Terry – pretpostavljam da je to bio Hulley. On nam je oduzeo posao.

– Što je s Mooreom? – htio je znati mladi pomoćnik.

– On je bio Lefthandov ortak – odgovorih kratko. – Ostani ovdje, momče. Ja ću pogledati što se dogodilo.

Terry i ja pošli smo napolje. Ubrzo smo shvatili da se Terry prevario što se pucnja tiče.

Približivši se salunu, vidjeli smo kako iz njega izlazi skupina znatiželjnika. S puno poštovanja pravili su prolaz muškarcu koji je sad također izlazio napolje. Taj muškarac bijaše... Moore.

Desnica mu je lebdjela blizu revolvera, a kad nas je opazio kako mu se približavamo, stupio je na sredinu ulice. Stajao je tamo kasnoga žarkog poslijepodneva, dok mu je šešir zasjenjivao lice.

– Dodji ovamo, Ric – dobaci mi – da svršim s tobom zbog tog klevetanja!

– Klevetanje? – odvratih. – To je jedini put za tebe da izvučeš živu glavu iz Silverstonea i potražiš zlato Komanča, zar ne? Jedini put je taj što tvrdiš da te klevećem!

– Dodji ovamo i potegni, Ric! – vikne Moore izvan sebe od bijesa.

Znao je vrlo dobro da je sve što sam rekao bila istina.

– Dobro, dakle – rekoh dovoljno glasno da su svi mogli čuti. – Odmakni se, Terry, ostani na nogostupu. Šerif Moore i ja ćemo se sami obračunati. Moram mu dati zadovoljštinu!

Ispred saluna tiskali su se znatiželjnici. Prolaznici su, međutim, prokleta brzo ispraznili nogostup s obje strane i ulica je kao nekom čarolijom odjednom opustjela. Ostali smo jedan nasuprot jedan drugome samo izdajnik ovoga grada i ja.

Nijedna ruka nije se poma-

kla, nije se čuo glas podrške šerifu. Prisutni su sav posao prepustili meni, spremni da me oduševljeno pozdrave budem li pobjednik ili da se pokore Mooreu bude li on nešto brži od mene.

Pri toj pomisli osjetio sam gorak okus u ustima. Pitao sam se, isplati li se uistinu izlagati smrtnoj opasnosti za ove ljude.

Nije, međutim, bila riječ o Silverstoneu i njegovim hrabrim stanovnicima... bila je riječ o zakonu. A pravda je bila na mojoj strani.

— Dodi, rendžeru... i potegni svoj revolver! — poviče šerif Moore.

Njegova sjena bijaše kratka, a sunce je sjalo ravno u mene. Zaslijepljen prejakim svjetlom, svojeg sam protivnika vidio pred sobom poput sjene, trudeći se da svoj pogled čvrsto upravim u njega. Oči su me boljele i počele mi suziti.

— Ric — začuo sam odjednom Terryjev glas s nogostupa

— Ric, ubije li te... kunem ti se da će to biti njegov posljednji metak!

— To ne bi bilo pošteno, Terry — odvratih glasno. Znamo pravila igre i pridržavat ćemo ih se.

— Ric, ja...

— Dosta, Terry. Ne smijemo gledaoce ostavljati da dulje čekaju.

Osjetio je gorčinu kojom sam nesvjesno izgovorio ove riječi. No šerif Moore je nestrpljivo povicio svoj glas:

— Što je? ... Jesta li se vas dvojica dovoljno nabrbili?

— Dobro, Moore — odvrati — ni jedan od nas dvojice neće ti kvariti raspoloženje.

Šerif Moore izvuče svoj revolver i opali. Želio je biti dobar

strijelac, no možda je bio uzbuđen. U svakom slučaju, promašio je, a i sam, zaslijepljen suncem, također promašio cilj, iako sam zapucao čak djelić sekunde prije.

Od saluna se začulo uzbudeno mrmljanje.

Moj metak je zacijelo prozviždao prokleta blizu šerifova nosa, jer se ovaj bacio postrance prema nogostupu.

Podrugljiv smijeh popratio je ovu kretnju. I ja sam okrenuo postrance, postavivši se u bolji položaj u odnosu na svijetlo. Cijevi revolvera uperili smo jedan u drugoga.

Ponovo prasne hitac, pa još jedan. Mooreov metak prozujao je pored mene i rascijepio drvo nogostupa.

A Moore je klonuo na zemlju.

Revolver mu ispadne iz ruke, prsti mu se zgrčiše a oči ugasiše. Bio je mrtav.

Na nogostupu ispred saluna izbije pravo veselje. Ljudi su mahali šeširima, radosno ispaljivali svoje revolvere i htjeli me odvesti u salun da me slave.

No Terry i ja imali smo važnijeg posla i odbili smo poziv.

Kod Moorea sam našao papir što sam ga tražio: polovicu nacрта rudnika Komanča.

— Zanima me kakvo će lice napraviti »starac« — osmijehne se Terry — kad sam doneseš nacrt.

Stavim dragocijeni list papira k ostalim dokumentima kojima sam malo-pomalo već ispunio svoje džepove. Potom skinem šerifsku značku s Mooreova leša.

Nije je ni zaslužio... Dobacim je mladiću koji je promatrao cijeli događaj i sad oklijevajući dolazio iz šerifova ureda.

— Čini to bolje od njega! —

doviknem mu kad je uhvatio blistavu zvijezdu zakona.

VIII

Dva dana poslije Terry i ja ponovo smo prispjeli u logor teksaških rendžera. Da je vijest o našim doživljajima stigla već prije nas, zapazili smo odmah pri našem dolasku.

Prvo smo susreli ljude kojima smo pomogli da opet dođu do svojih posjeda.

— Gdje je Hulley? — zanimali su se.

Ovim posve opravdanim pitanjem smjesta se promijeni naše raspoloženje. — Hulley je mrtav — odgovori Terry namjesto mene. — On je posljednja žrtva zločinca Moorea. A ne mogu si pomoći, imam prokleti osjećaj da ste za njegovu smrt djelomično krivi i vi.

— Mi? Kako mi? — zagrajaše rančeri, a njihova preplanula lica razvuku se u prijeteće grimase. — Kakve veze imamo mi s tim ako ga je Moore ubio?

— O tome možete razmisliti ako imate vremena — napomene Terry zajedljivo. — Da, uistinu možete to učiniti. Mislim da vam neće škoditi.

— Pusti ih, Terry — oglaših se ja. — Točno je, ljudi, vaš prijatelj Hulley je mrtav. Na podmukli način ubio ga je Moore kad ga je on u salunu javno okrivio zbog izdaje. No vi niste bili prisutni i nemate s tim nikakve veze.

— Zato smo vam kao nagradu donijeli papire o vašim zemljišnim posjedima — naceri se Terry pakošno.

— No, napokon! — povikaše ljudi u zboru. — Čekamo vas gotovo već cijeli dan.

— Morali smo obaviti još neke sitnice — napomenuh suho.

— Sitnica što ju je obavio zove se Moore — trijumfirajući reče Terry zajedljivo.

Potom smo sjahali. Nisam trebao pogledati u svježe ostakljen prozor pukovnikove zgrade da bih saznao kako je »starac« već opazio naš dolazak.

— Ric! Pound! Smjesta na raport! — začujemo s prozora prodoran glas.

— E, dakle, to je to — uzdahne Terry skrušeno. — Vidi se da smo opet kod kuće!

Smijući se glasno, rančeri se udalje prema kantini.

Terry preda konje posilnom, a potom krenusmo prema »starčevom« uredu da podnesemo izvještaj.

Nije bilo teško pogoditi što će nas prvo pitati i zato odmah izvučem iz džepa željeni nacrt, pošto smo iskazali počast našem pretpostavljenom i ostalo što ide uz to.

— Ovdje je ono što tražimo, pukovniče — javio sam — nacrt rudniku Komanča... ili barem polovica. Drugu već posjedujete!

Debeli pukovnik zgrabi požutjeli papir i zatim divlje počne prekapati po svojoj ladici tražeći drugu polovicu.

— Ovdje je! — vikne pobjedonosno i odmah pokuša obadvije polovice spojiti jednu s drugom.

Svoju napetost i nehotice prenese na Terryja i mene.

Netremice smo promatrali pukovnikovo očajničko nastojanje. Naš pretpostavljeni je pri tom postajao sve razdražljiviji i uzbuđeniji.

Nikako da spoji polovice nacрта. Morala je u svemu tome postojati neka zapreka i napokon me Dickson oznojenog čela pogleda, tražeći od mene pomoć.

– Dodite ovamo, Ric. Ne znam više što bih učinio s tim prokletim papirima.

– Prijašnji vlasnik rudnika se osigurao – primijetih pristupivši bliže. – Morao je napokon računati s tim da će nacrt pasti u ruke neovlaštenima.

– Ja sam, prema tome, neovlašten, zar ne? – zagalami Dickson te ispljune ostatak svoje upaljene cigare.

– To nisam tvrdio, gospodine – osmijehnem se te i sâm okušah sreću.

Obje polovice nacрта dobro su pristajale jedna uz drugu, no bilo je očito, ili se barem tako činilo, da cjelina ne predstavlja jedinstveni kraj, kao što je to uobičajeno na zemljopisnim kartama.

Dickson je opazio da ni ja nisam uspio.

– Lijepa neprilika – opsuje. – Na ovaj trenutak čekam cijelog života i sad nestaje sve čarolije. Nije li to da čovjek iskoči iz kože?

Što se mene tiče, ne bih se protivio da nam prikaže tu umjetnost. Terry Pound je stajao na vratima, hladnokrvno se smiješeći i teškom mukom prikrivao svoju zluradost, premda se svim silama trudio da ostane ozbiljan.

– Tu se u ovom trenutku ne da ništa učiniti, pukovniče – pripomenuh.

– Što, uistinu se ne može učiniti ništa? To ne može biti istina! – preklinjao je pukovnik očajnički.

– Rekao sam: u ovom trenutku, pukovniče. Moram o tome razmisliti.

– Mislite! Razmišljajte koliko hoćete! Dat ću vam puna dva dana dopusta da se oporavite

od napora proteklih dana, kako biste za to vrijeme mogli razmišljati za mene – ozbiljno će Dickson.

– Kako bi bilo da razmišljam tek nakon dopusta? – pripitah oprezno.

– Do vraga s vama, Ric. Činite što vas je volja, no riješite mi tu zagonetku. Ja moram znati tajnu zlata Komanča!

– U redu, pukovniče – rekoh. – Ukoliko dopuštate, ove nacрте ću privremeno uzeti sa sobom. U međuvremenu se možemo prihvatiti ispunjavanja obećanja što sam ga dao pojedinim rančerima u okolici Silverstonea.

– Obećanje? – zapita pukovnik. – O čemu govorite, Ric? Znam jedino da se odnedavno u logoru nalazi nekoliko muškaraca koji čekaju vas.

O tim ljudima i govorim, gospodine – objasnio sam i napokon pukovnika Dicksona mogao izvijestiti o našim doživljajima i svemu ostalom vezanom uz naš zadatak.

Napeto me slušao ne prekidajući me nijednom riječi.

Nisam propustio iznijeti i Terryjeve zasluge, što je ovaj prihvatio ponosnim nadimanjem prsa i veselim smijuljenjem.

– Čini se da ste uistinu mnogo toga obavili u Silverstoneu – primijeti napokon pukovnik kad sam završio pričanje.

– Može se donekle reći, gospodine. U svakom slučaju, mjesto je oslobodio tih zločinaca, gospoda Caller i njezina kći mogle su se također vratiti na svoj ranč, a mladi Caller, koliko znam, još se nalazi u zatvoru ovdje u logoru.

– Plašim se gotovo da sam

mladića zaboravio! — poviče pukovnik zaprepašteno. — Rekao sam mu da moramo pričekati dok se vi ne vratite. Budući da su stvari sad drukčije, možemo ga osloboditi.

— I ja mislim tako, pukovniče — posredovao sam za Toma Callera. — Jadni Tom je postao žrtvom zle ucjene. U osnovi je on htio samo pomoći svojoj siromašnoj majci i svojoj sestri, a djelo na koje je nagovoren zapravo nije počinio.

— Ja također mislim da je dovoljno kažnjen — doda Terry Pound.

— Dobro, odmah ćemo ga pustiti iz zatvora — reče pukovnik nešto raspoloženiji. — Vas dvojica možete mu odmah prenijeti veselu vijest.

Pukovnik Dickson pripali novu cigaru i pozvoni svom posilnom. Čim se ovaj pojavi, pukovnik mu naredi da dovedu zatvorenika Toma Callera.

Dok smo čekali Toma, pukovnik se zavalio u svoj naslonjač, lagodno pušeći svoju cigaru.

— Ric, vjerujete li da ćete uspjeti odgonetnuti tajnu nacрта? — započne ponovno.

— Nadam se — odvrati oprezno. — Neću vam previše obećavati, pukovniče.

— Da, vi ste uistinu skromni, Ric. No razbijali ste već tvrde orahe i zato se pouzdajem u vas.

— Učinit ću što budem mogao, pukovniče. Možda još večeras saznamo gdje leži vaše zlato.

Te riječi još su ga više raspoložile i vidljivo dirnut natoči Terryju i meni po čašu viskija, što se kod njega inače rijetko događalo.

Za to vrijeme čekali smo za-

tvorenika. Zapravo su ga trebali već odavno dovesti i pukovnikovo čelo ponovo se smračiti.

— Svinjarija — opsuje i vikne na svoga posilnog. — Gdje je zatvorenik, do vraga? Trebam li možda osobno otići po njega?

No tada se pojavi komandir straže i zbunjeno promrmlja:

— Ne možemo naći zatvorenika, gospodine!

Dickson problijedi i zagleda se u čovjeka kao da pred sobom vidi čudovište.

— Kako? Ne možete ga naći? Što to, do vraga, znači, poručniče?

— Zacijelo je pobjegao noću a da to nismo opazili, pukovniče! — čovjek će zbunjeno.

Dickson udari dlanom u pisaći stol, da se s papira podigla prašina.

— I vi mi se usudujete to javiti, poručniče?! — zagrmi na jadnika koji je glavu uvukao među ramena. — Meni, pukovniku Dicksonu? I to mi tako jednostavno kažete u lice?

— Kome bih inače trebao reći, gospodine? — šapne blijedi poručnik i povuče se prema vratima, pravovremeno, prije nego što su mu pukovnikovi spisi poletjeli oko glave.

x x x

Dok su u okolini logora tragali za odbjeglih Tomom Callerom, osobito u smjeru Silverstonea jer je pukovnik posve prirodno pretpostavljao da će Tom pobjeći svojoj obitelji ja sam prionuo odgonetavanju tajanstvenog nacрта koji je označavao mjesto gdje se može pronaći zlato Komanča.

Stari rudnik Indijanaca ubilježen je na jednoj polovici nacрта lako uočljivim križićem,

no taj znak bijaše načinjen tako da se nije moglo razabrati o kakvom je kraju riječ. Uzalud sam pokušavao razjasniti stvar.

I druga polovica nacrt, što sam je potom uzeo u ruku, bijaše nacrtana posve neobičnim načinom, tako da nije sličila uobičajenim kartama nekoga kraja. Položene jednu uz drugu obje polovice nisu tvorile logičnu sliku i tek sad sam potpuno shvaćao neraspoloženje i razočarenje pukovnika Dicksona.

Čovjek je godinama čekao dan kad će dobiti u ruke obje polovice nacrt, a usto je postao mrzovoljan i posjedio je. Sad je došao dugo očekivani dan, u koji možda čak više nije ni vjerovao, a nacrt se ne može odgonetnuti.

Što da se učini?... Razbijao sam glavu za starog pukovnika, no sve više sam pomišljao da je sve to neka obmana, zabluda, što ju je prije mnogo godina zalakovjerne ljude izveo neki šaljivčina, čije kosti zacijelo već odavno trunu na suncu pustinje komanča.

No tada sam opet postajao neodlučan, govreći si da od te priče nešto ipak mora biti istinito, a u tom razmišljanju učvrstio me Terry Pound, koji je došao u moju sobu i promatrao me kako radim.

— Vidi se kako ti se iz glave doslovice dimi, Ric — promrmlja Terry smijući se. — Do vraga, pukovnik ti nije osobito zahvalan. Na tvojem mjestu ja se ne bih toliko trudio. To je njegovo zlato a ne tvoje, ukoliko rudnik uopće i postoji.

— Upravo se to i sam pitam — primjetih sumnjičavo.

— Što se mene tiče, ja vjerujem u to.

— A na čemu se temelji tvoje vjerovanje?

— Zbog tih bezvrijednih papira proliveno je mnogo krvi, Ric. Misli na to da je čovjek poput Elmera Hopkinsa zbog toga izgubio život. Hopkins bijaše star i o rudniku je možda znao više nego što slutimo. Nikad se s nacrtom ne bi dovukao ovamo u logor da nije točno znao kako će pri tome dobiti više od pukovnikove grdnje.

— Pametno razmišljanje, Terry — morao sam priznati.

— Uvjeren sam da rudnik postoji. No što se mene tiče, ja bih sve to napustio, osim ako ti »starac« obeća jedan dio.

— Ti si opet raspoložen za trgovačke poslove, Terry — nasmijem se.

— Svaki trud vrijedan je nagrade. Do vraga, bez tvoje pomoći pukovnik nikad ne bi došao do rudnika.

— Zagonetka još nije riješena — napomenem — i zbog toga me stvar toliko privlači. Jednostavno ne mogu podnijeti da zadatak ne riješim do kraja. Imamo dvije polovice nacrt, a ne možemo ništa... vjerujem, Terry, da se nalazim u istom položaju kao i pukovnik!

— S tom razlikom što se njemu isplati — objasni Terry odmahujući glavom.

U tome je, dakako, imao pravo. No ja nisam mogao iz svoje kože, baš kao ni svaki drugi. A kad sam iznova započinjao odgonetat stvar, pomogao mi je slučaj.

Zamolio sam da me nitko ne smeta u mom poslu, jer pukovnik je želio da sve ostane tajno. No dobri, stari Hal Clark, Terryjev i moj prijatelj, nije se obazirao na ovo i došao je k nama

da zam zaželi dobrodošlicu pri povratku u logor.

I upravo je Hal Clark, zbog čijeg dolaska sam se najprije ljutio, pomogao da riješimo zagonetku...

Hal je, naime, naglo i oduševljeno otvorio vrata i s njim u sobu je istodobno nahrupio pro-puh što je s mogeg stola podigao obje polovice nacрта i ponio ih prema prozorskim staklima. Pritom su papiri prilegli jedan na drugi...

– Pogledaj ovo! – poviče Terry ispruživši kažiprst.

– Što je ovo? – upita Hal ne mogavši si objasniti što se zapravo ovdje događa.

I ja sam već opazio. Plan bijaše nacrtan na pergamentu, i kako je sad bio pritisnut na staklo, izvana je u nj dopiralo danje svjetlo i pokazalo se da papir ima prozirna svojstva. Oba nacрта jedan na drugom odjednom su tvorila karti sličnu sliku.

– To je rješenje zagonetke! – viknem veselo. – Polovice nacрта trebaju se postaviti jedna na drugu i osvijetliti!

– Sad je sve jasno – reče Terry olakšano i dohvati oba papira što su lepršali na podu.

– Smijem li pitati što se ovdje slavi? – oglasi se Hal zbunjeno, jer nije shvaćao baš ništa.

– Upravo smo ovdje otkrili Ameriku – nasmijem se i time mu dadem do znanja da iz mene neće izvući mnogo više.

Pošto je Hal na trenutak podijelio s nama radost ponovnog viđenja, izgurali smo ga iz sobe i potom se revno opet bacili na kartu, osiguravši se od daljeg smetanja tako što smo vrata zaključali iznutra.

– Hal je zgodan momak, no pomalo nametljiv – pripomene Terry Pound.

– A unatoč tome dugujemo mu zahvalnost što smo napokon riješili zagonetku nacрта – rekoh.

Položili smo dvije polovice jednu preko druge i odjednom nam se lica razvedre.

– To ipak poznajemo – rekao sam i Terryja prijateljski udario u rebra. – Što kažeš, koji je to kraj?

– Ne zvao se ja Terry Pound, ako to nije kraj okc Callerova ranča – napomene Terry zbunjeno.

– Izgleda točno tako – rekoh i ja. – Bojim se da će naš pukovnik raskolačiti oči.

– Ako taj rudnik pripada području Callerova ranča onda je i vlasništvo Callerovih – primjeti Terry razmišljajući. – Drugim riječima: Mary Caller je prokleta dobra prilika i neću oklijevati da je zaprosim.

– Pukovnik bi to trebao shvatiti – pripomenuh.

– Starom brundalu to neće škoditi – objasni Terry najdublje uvjeren u ono što govori.

U tom trenutku pojavi se Dicksonov posilini i prenese mi pukovnikovu zapovijed da dođem k njemu.

– Opet počinje – opsuje Terry. – Mislim kako se već priviknuo na to da te nikad više ne ostavlja na miru.

– Prije bih rekao da je to zbog Toma Callera. – nasmijem se, uzmem obje polovice nacрта i krenem prema pukovnikovoj kući.

– Sigurno je – dočeka me on – da je Caller na putu prema svom ranču. Vidjeli su ga. Što da učinimo? Prema zakonu

morali bismo ga uhapsiti i dovesti ovamo, i to samo zato da mu kažemo kako je slobodan i da može odjahati kući!

— Ja bih mogao odjahati za njim i reći mu to na drugi način — objasnih.

— Već sam pomišljao i na to. No želio bih vas zadržati ovdje. Znae zašto. Mislim na nacrt rudnika Komanča.

— Oh, to bi se moglo posve lijepo urediti — pripomenuh pružajući mu nacrt i držeći obje polovice jednu iznad druge, tako da je odmah mogao točno vidjeti što karta predstavlja.

— Što je to? — začudio se.

— Ako se ne varam, to je kraj oko Callerova ranča. Zemlja pripada Calleru. Ako smo riješili papire s obzirom na Commera, ona je opet vlasništvo Callerovih i mogu si zamisliti da će stara žena i dvoje djece dobro znati iskoristiti zlato, o kojem zacijelo nisu imali pojma.

— Callerovo zlato! — poviče pukovnik problijedivši i uzalud pokušavajući da to shvati. — To je Callerovo zlato? Da, no, ono je...

— Vremena su se promijenila, pukovniče — objasnih umirujući ga. — Tada još to bijaše zemlja indijanaca. Pravni odnosi sad stoje drukčije. Vi ste zakasnili za nekoliko desetljeća, pukovniče. Zahtjev za priznavanje vlasništva morali ste prijaviti ranije.

— Kako sam to mogao kad nisam znao gdje se nalazi rudnik? — Dickson će ljutito.

Potpuno sam ga razumio.

— Nemojte to pogrešno shvatiti, pukovniče — rekoh. — Zlato nije bilo namijenjeno Vama. Kao što rekoh, Callerovi su si

romašni, znat će ga dobro iskoristiti.

— I ja bih ga također znao — ljutito će pukovnik. — Ili mislite drukčije?

— Sigurno, sigurno. No tu se ništa više ne može promijeniti.

— Ali Callerovi još ništa ne znaju o zlatu — glasno je razmišljao pukovnik Dickson, no odmah se posramio prisjetivši se svoje časti.

— Dobro — reče oslobođen tog osjećaja — tu ne pomaže upravo ništa. Jadnom Elmeru Hopinksu barem je uštedeno razočarenje, zbog čega gotovo zaključujem da je dobro što je pravovremeno ubijen.

Ova u neobičnoj zbilji izrečena tvrdnja izmamila mi je smijeh. Napokon se nasmijao i pukovnik i time je stvar zaključena.

— U redu — rekoh stoga. — Odjahat ću za Tomom Callerom. Kako stvari stoje, on mi zacijelo neće ništa prigovoriti.

— Htio bih da sam Tom Caller. Uostalom, nema li on ljepuškastu sestru?

— U nju se već zagledao Terry Pound — nasmijem se. — Ne zamjerite, pukovniče.

— Dobro... dakle, ništa se više ne može učiniti!... Do vraga, Ric! Mislio sam da već jašete za Callerom. Što još čekate?

Zatvorio sam vrata i pošao.

X

To je, dakako, bio iznenađujući preokret na koji nitko nije bio pripravan. Rudnik Komanča bijaše vlasništvo Callerovih, što će ih, ako ga pravilno iskoriste, za kratko vrijeme učiniti najbogatijim ljudima Silverstonea i okolice... Već sad se radujem li-

cima stare gospođe Caller i Mary kad to saznaju.

A to će biti uskoro. Opet sam dakle, jahao prema Silverstoneu, iako nisam očekivao da ću ga tako brzo opet vidjeti.

Putem sam u nekoliko navrata čuo da je mladi Tom Caller viđen. On nije bio osobito prepreden momak i zato bih ga pronašao bez velikih poteškoća. Mene se, međutim, nije trebalo bojati.

Kasno uvečer sljedećeg dana stigao sam na Callerov ranč. Nisam se previše žurio. Smatrao sam da smo Blacky i ja zaslužili nešto umjerenije jahanje od onog posljednjih dana.

Stigavši na Callerov ranč, opazio sam kako su ovdje već naveliko pospremali. Od pustošenja prouzročenog zaposjedanjem ranča od strane Lefthandovih razbojnika više se nije vidjelo mnogo. Ugledao sam, međutim, grobni humak nedaleko od ranča, zacijelo su ondje pokopani leševi Lefthanda i njegovih ljudi.

Pokucao sam na vrata i odmah potom na jednom od prozora pojavi se lice Mary Caller. Prepoznavši me, uplašena se povuče u kuću. Nije trebalo mnogo razmišljati pa da se zaključí kako je Tom Caller uistinu ovdje.

— Halo, gospodice Mary! — povičem glasno. — Otvorite! Donosim vam dobre vijesti!

No u tom trenutku iz tame trijema odjekne glas Toma Callera. Stajao je iza jednog prozora i vidio sam svjetlucavu cijev puške uperene u mene.

— Nestani, rendžeru — javi se Tom Caller prijeteći — inače ću opaliti!

— Budi razuman, Tome. Odbaci pušku. Ja...

— Hajde, brojim do tri, Ric... Nećeš me uhvatiti. Nakon svega što sam čuo o tebi, bit će mi žao budem li morao u tebe pucati. Pucat ću, jer riječ je o mojoj koži.

— Tome, ti si slobodan. Došao sam ti to reći. Nemaš se čega plašiti. A za sve vas imam još jednu dobru vijest.

Uto začujem i veseli glas Mary Caller:

— Ti si slobodan, Tome, čuješ li? Imaj povjerenja u Rica, on nam je svima pomogao! Odbaci pušku!

— Ne, ne vjerujem mu. To je varka. Ric je lukav, hoće me uhvatiti!

Čuo sam škljocanje otponca. Tom Caller bijaše odlučio uistinu zapucati. Nije smio učiniti nikakvu glupost što bi mogla imati neželjene posljedice za obojicu.

— Posljednji put, Tome! Dajem ti svoju riječ, oslobođen si zatvora. Donosim vaše zemljišne isprave. Ranč ponovo pripada vama.

Ništa još nisam govorio o zlatu, jer bih time kod njega izazvao još veće nepovjerenje. Bilo bi to odjednom previše ugodnih vijesti.

— Makni se, Mary, do vraga! Odlazite, Ric, brojim do tri. Jedan...

— Tome!

— ...dva...!

Sljedećeg trena potegnem svoj revolver i opalim. Tom krikne, a potom prasne i drugi hitac. I Mary također krikne.

U trenutku sam se našao kraj prozora ispod kojega je ležala puška. Svojim metkom izbio sam je Tomu iz ruke. Njegov

metak udario je u drveni strop. Tom će doduše neko vrijeme imati otečen obraz od udarca kundaka puške.

A to, pomislio sam u sebi, svojeglavom mladiću uistinu neće škoditi...

— No, Tome, kako je? Smijem li sad u kuću? — zapitah.

Bio je još omamljen. Odgurnuo sam ga u stranu i kroz otvoren prozor skočio u kuću, ne čekajući poziv. Budući da sam tada opazio kako je ljutito skočio prema meni i činilo se s jasnim namjerama, udario sam ga u bradu da se srušio na ležaljku i tamo smirio.

— Tako! S njim se, čini se, ne može drukčije, Mary — rekoh ispričavajući se kad je djevojka prišla.

— Tome! Moj dobri Tome! Vjerojatno mu se ništa nije dogodilo?

Iza djevojke u sobu je ušla gospođa Caller. Rukama se uhvatila za glavu, opazivši svoga dragog Toma kako utučeno sjedi na ležaljci.

— Možete biti mirni, gospođo Caller, on sad samo sluša »ptičice«, no cvrkutanje neće dugo trajati — utješim je.

— Sad ćete ga uhapsiti i opet odvesti sa sobom? Ali, gospodine Yerby, moj sin nije ništa učinio — preklinjala me zdvojno.

— Gospođo Caller, budite zadovoljni — pokušao sam doći do riječi. — Nitko ne namjerava uhapsiti Toma. Štoviše, imam dojam da će moj pukovnik biti veseo ne bude li vašeg sina vidio neko vrijeme.

— Kako to? — zapita Mary začuđeno i neraspoloženo.

Danas je zbog Callerovih izgubio veliko bogatstvo.

— Veliko bogatstvo? Zbog

nas siromaha? Vaš pukovnik? Ne shvaćam!

— »Siromašni Callerovi« su, a da to nisu ni slutili, sve ove godine bili vlasnici zlatnog rudnika iz vremena Komanča — obavijestio sam svoje prijatelje, koji su me slušali nepovjerljivo i čudeći se. Redom sam im ispričao cijelu priču, pri čemu sam otvoreno priznao ne samo prijavu Commerovu igru s prenosima zemljišta već i crtež pukovnika Dicksona.

U međuvremenu je i Tom Caller opet došao k sebi te moje izlaganje pratio rastućim čuđenjem i zanimanjem.

— I sve je to istina, Ric? — zapitao je napokon, još ne vjerujući, dok su se dvije žene grlile plačući od sreće.

— Možeš mi vjerovati, Tome — napomenuh veselo.

Mladić naglo ispruži ruku.

— Zamalo da nisam pucao na vas!

— Ja ti ne zamjeram. Nekoliko rupa više ili manje u zraku Teksasa ne znači ništa.

— Mislim da sam dužan zamoliti vas da mi oprostite...

— Zaboravimo to. No... koliko god bio umoran od jahanja... još bih rado pogledao zlato Indijanaca.

— Ja također! — poviče odjednom Tom probuđenom revnošću. — Jednostavno ne mogu čekati do sutra. Cijelu noć ne bih oka sklopio.

— Nije samo to — napomenuh. — Rudnik godinama bijaše skriven i zaboravljen, i ako ste razumni, držite ga i nadalje takvim i samo potajno uzimajte uvijek onoliko zlata koliko vam je potrebno. Ima mnogo Lefthanda i Commera, a nažalost i ljudi poput šerifa Moorea.

— Ovaj čovjek ima pravo — javi se Tomova majka. — On za pravo uvijek ima pravo i da nije rendžer... što je preopasan poziv... bio bi savršen zet.

Na ove riječi Mary sramežljivo pobjegne u pokrajnu prostoriju. Ja se nasmijem, a Tom pođe po svjetiljku i potreban alat. Trebalo je sad uistinu još vidjeti rudnik Komanča. Bio sam prilično znatiželjan.

* * *

Već je bila noć kad smo krenuli. Prema nacrtu rudnik nije bio daleko.

— Sve to ovdje bijaše nekoć zemlja Indijanaca — objasnio sam Callerovima, koji su sve troje pošli sa mnom. — Poglavića Crni Orao taj je rudnik držao svojim tajnim blagom. U ovom kraju ima još zlata Indijanaca o kojem nitko ništa ne zna.

— Zlato Indijanaca ili ne — promrmlja Tom praktično razmišljajući — glavno je da ono sad pripada nama.

— U to nema sumnje — primijetih — a žao mi je jadnog pukovnika Dicksona. On je oduvijek sanjao o tome da jednog dana ode u mirovinu kao bogat čovjek.

Označeno mjesto na nacrtu trebalo se nalaziti na jednom od brežuljaka. Žurno smo koračali onamo, premda je u nadolazećem jakom vjetru svjetiljka sve snažnije treperila a noć bila puna šumova poplašanih životinja.

— Nevrijeme će — napomene gospoda Caller. — Da nije riječ o rudniku zlata, nitko me ne bi dobio iz kuće.

Odjednom nebo propara bljesak munje a odmah potom

odjekne snažan udar groma. Mary se prestraši i uhvati me za ruku. No tog se dodira prestraši gotovo još i više i pustivši mi ruku promrmlja ispriku.

Napokon smo stigli do mjesta na kojem se prema nacrtu trebao nalaziti rudnik. Bijaše to zaista neobičan brežuljak, što je mogao biti i umjetno načinjen.

— Kako je, Ric? — zapita Tom stavljajući svjetiljku na tlo i uzimajući alat.

— Dobro — odgovorih, također uzimajući u ruku motiku. Odmah smo se dali na posao.

Dvije žene stajale su kraj nas te znatiželjno i napeto promatrale kako motike polako prodiru u zemlju i kako buduće Callerovo blago malo-pomalo izlazi na vidjelo.

Vjetar je zavijao sve jače i napokon počne snažan pljusak. Ponekad nebo osvijetli bljesak munje.

Nitko od nas nije se obazirao na prirodne sile. Tomovo lice bijaše orošeno znojem dok je kopao sve dublje i dublje, obuzet pravom zlatnom groznicom.

U početku je išli prilično teško, poslije sve lakše. Vidjelo se da je ovdje brežuljak načinjen umjetno. A onda napokon ugledasmo golo stjenovito kamenje, što je, obrađeno ljudskom rukom, pokazivalo svjetlucave žile i žilice.

— Zlato! — vikne Tom oduševljeno, iskoči iz jame i zagrli majku i sestru.

Callerovi se gotovo nisu mogli sabrati.

Da, to bijaše njihovo zlato. I njime su trebali biti sretni. Vjerojatno će s tim bogatstvom postupati razborito.

— U redu — rekoh te izidoh iz jame u kojoj nije bilo prepo-

ručljivo ostati dugo zbog jake kiše.

Tom je još jednom skočio dolje i dva puta snažno udario u zlatnu žilu. Potom je donio dva povećá grumena zlata.

— Za Vas, Ric — rekao je pružajući mi oba grumena od zlatne žile s izmiješanim kamenjem — za vas i vašeg sjajnog pukovnika!

Nije zaboravio opskrbiti ni sebe. Potom smo opet zatrpali to bogatstvo te, prokisli do kože, krenuli na ranč.

— Već sam namjeravala otići s ranča — reče gospođa Caller putem prema kući.

— Ali zašto? — zapitah iznenađeno. — Zato što je ova zemlja natopljena krvlju vašeg muža?... Tlo na Zapadu natopljeno je krvlju mnogih hrabrih muškaraca. I upravo stoga treba voljeti ovu zemlju. To je dobra zemlja.

— Da — odvrati ona sjetno. — Imate pravo, Ric, kao uvijek. To je dobra zemlja.

Mary mi pristupi i ja osjetim njezinu blizinu, i kako me ponekad ispitivački pogledava. Zacijelo je očekivala kako ću nešto reći. No što sam mogao reći toj dragoj djevojci?

— Moj prijatelj Terry Pound veoma se zanima za vas, gospođice — napokon sam rekao pola u šali kad smo stigli kući.

Djevojka ljutito otrči i s treskom za sobom zatvori vrata svoje spavaće sobe.

Da, to je dobra zemlja, ovaj Teksas, pomislim i ispružim se na klupi kraj peći. Kroz pukotine između greda do mene je dopirao miris staje i prije nego što sam zadovoljno zaspao, u neposrednoj blizini čuo sam tiho rzanje svoga Blackyja.

Nisam čuo kad su prestali vjetar i nevrijeme. Sanjao sam neobične slike.

U ranu zoru, kad su prvi pijetlovi zapjevali, Blacky se u staji uznemirio. Ustao sam i već zatekao Mary na bunaru. Pošla je po vodu za doručak.

Kad me ugledala kako dolazim, pustila je vedro s vodom i čekala me.

— Dobro jutro, Ric — pozdravi me.

— Dobro jutro, Mary.

— Jeste li dobro spavali?

— Sigurno — odgovorih raspoloženo.

— I sanjali?

— Oh, obilje toga.

— Kažu da će se ostvariti snovi što ih čovjek prvi put sanja pod stranim krovom.

— Nadajmo se — rekoh.

— Mogu li znati što ste sanjali, Ric?

— Sanjao sam kako vi živite ovdje sa svojim bratom, svojom majkom i jednim zgodnim muškarce i kako imate petero, šestero ili sedmero... ne znam više koliko... male djece!

— Ali, Ric! — reče Mary pocrvenjevši.

— Nadam se, Mary — rekoh pružajući joj ruku — da ću to uistinu ovdje vidjeti ako možda jednom opet navratim.

A onda sam odjahao prema logoru, Mary je dugo gledala za mnom, jer napokon ni rendžer nije od kamena. Bilo je dobro što je vranac hitro kasao a ja razmišljao o drugim atvarima i tako sam napokon opet ugledao ogradu rendžerskog logora.

Javio sam se pukovniku Dicksonu i na stol stavio veliki grumen zlata.

— Zahvalnost za vašu ljubaz-

nost od Toma Callera, gospodine — javio sam.

Pukovnik Dickson dugo je i potanko promatrao grumen.

— Dobro — napomene napokon. — Već si dugo želim lijepi i skupocjeni pritiskivač pisma... Što mislite, hoće li biti prikladan za to?

Tako završava priča o zlatnom indijanskom rudniku pukovnika Dicksona. Grumen još i danas leži na Dicksonovu pišačem stolu na hrpi neriješenih spisa.

Zapravo, ne na hrpi već na hrpetini spisa.

Al Mills

PUT DO VJEČNIH LOVIŠTA

Kad je grom treći put pogodio tisućljetnu sekvoju, to sveto stablo Indijanaca, poglavica Bijeli Vuk znao je da dolazi vrijeme da se preseli u Vječna lovišta. Bio je već umoran od života. Izgubio je zube, kosa mu posijedila, vid ga napustio, a njegovo koščato tijelo, što je uzduž i poprijeko bilo ispresijecano vena-ma, već je podrhtavalo.

Bio je to znak koji je čekao svaki crveni ratnik umoran od života. Vrijeme kad mora napustiti pleme i doseći vrh planine, približiti se Velikom Manituu i braći koja su otišla prije njega.

Bijeli Vuk je osjećao taj zov. Osjećao ga je cijelim svojim bićem i mirno čekao da grom treći put pogodi staru sekvoju, da bi bio siguran u poruku koju mu šalje Veliki Manitu, stvoritelj svijeta i sjedi otac svih Indijanaca.

Njegova se brada i kosa zabi-

jeliše. Stari poglavica Apaša mirno počne obavljati pripreme za put bez povratka.

Dva dana poslije oluje stajao je ispod stabla i molio da stvoritelj svijeta bude milostiv prema njemu. Da mu podari bogata lovišta, onakva kakva je imao u mladosti, i da nastavi život među svojom crvenom braćom.

Trećeg dana krenuo je u planinu.

Uspon je bio težak i dug. Tijelo mu je podrhtavalo od napora, pogled umornih očiju, što su bile već mutne i suzne, tražio je sijedu bradu Velikog oca. Vapio je za mirom neditnutog prostranstva, za onom djevičanskom ljepotom planine koju je upoznao u mladosti. Onda je bio u naponu snage, tada je ubio prvu zvijer, golemoga bijelog vuka što je svake zime jezo-vito zavijao zovući svoj čopor.

Kako je to davno bilo!

Stara sekvoja još bila u napunu snage. Kora joj je pucala od sokova, budila život, i on se već tada zarekao da će njegov život prestati onog trenutka kad je dodirne treći udar groma.

Kad se okrenuo i pogledao u dolinu, još je u nozdrvama osjećao miris vatre što je dolazila iz vigvama. Osjećao je i dalek odjek života koji je ostavljao, slušao je kliktaj orlova, zov ptice rugalice i ćurlik divljeg purana.

Okruživao ga je život, a on je bio na putu smrti!

Kad pogledom dodirne vrh planine, a na koži osjeti studen, bit će na cilju. Spokojno će naložiti vatru, izvaditi iz zavežljaja hranu i prepustiti se sudbini.

Kad izgori i posljednje sveto drvo, kad pojede posljednji zalogaj, mirno će sklopiti oči. Iz tijela će mu otjecati zadnji ostaci snage. Onda će leći, prekrižiti ruke i moliti se Velikom Manituu da siđe s planine obavijen bijelim oblakom. Dočekat će bijelo paperje kao najljepšu i najmekšu kočiju. Zatim će oblakom odjezditi do vječnog blaženstva. Kad stigne do svog boga, poklonit će mu se i ovako reći:

— O, Veliki Manitu! Pred tvojim nogama je Bijeli Vuk. Bio je najhrabriji, najvještiji i najlukaviji poglavica svih Apaša. On je mrzio plave uniforme i vatrene cijevi Bijeloga gada, što mu je otkimao lovišta i mučio njegov narod. Prošao je mnogo bitaka. Ali Ti, vječni i veliki bože, nisi dopustio da dobijem smrtnu ranu i dojašem do Vjećnih lovišta na konju. Sad stojim pred tobom na koljenima da bih ti položio račun svog života.

Čekat će, a Veliki Manitu će ljutito frknuti nozdrvama. Sijeda će mu se brada i kosa za-lepršati, a njegov gromki glas, sličan najjačim gromovima ovog svijeta, zatrubit će:

— Sagni glavu, Bijeli Vuče! Ljubi moje stope jer me nisi uvijek slušao. Ako naš razgovor pomogne da razjasnimo ono u čemu si griješio, možda ću te pustiti u Vječna lovišta.

Bijeli Vuk sklopi oči. Zatim, prije nego što će se sjediniti i poistovjetiti s Velikim Manituum, njegovo se sjećanje vrati u daleku prošlost.

I gle! Vidio je sebe u vigvamu. Oko glave još nije imao nijednog pera. Kosa mu je bila crna kao gavranovo krilo, lice blijedo u odsjaju vatre, a u ušima očeve riječi:

— Vrijeme je, sine moj, da stekneš ime! Lutaj svijetom! Donesi to ime koje ćeš steći na putu slave! Nosit ćeš ga cijelog života.

Dobio je konja, luk i strijelu. Oprostio se od vršnjaka i krenuo u planinu, u splet stoljetnih šuma, da bi lovio, da bi se borio i stekao slavu.

Ubio je bijelog vuka, donio njegovo krzno i stekao ime.

Veliki Manitu bio je prema njemu milostiv. Uputio ga je na trag zvijeri koja ga je čekala u zasjedi. Kad je ugledao te iskešene zube i zapjenjenu gubicu, uzdrhtao je od straha. Stajao je kao ukupan, nemoćan da se pokrene. Vuk mu je prilazio da mu prereže vrat ostrim zubima. Indijanac je uzmicao, onda se sapleo o korijenje nekog stabla i pao.

Na vratu je već osjećao dah divlje zvijeri i čuo je njeno paklensko režanje...

Kako je izvukao nož, ni sam nije znao. Možda mu je ruku tog trenutka vodio Veliki Manitu. Udarao je po vratu bijesne zvijeri, osjećao među prstima toplu krv, pa tek nakon dužeg vremena shvatio da je životinja mrtva.

— O, Veliki Manitu! Da li me prekoravaš što sam ubio baš bijelog vuka? Tvog miljenika, koji je toliko zla nanio mojoj crvenoj braći!

Čekao je odgovor sijedog oca i nemirno treptao staračkim očima. Onda ga začuje iz daljine, s gromom, uz sijevanje munja:

— Jadniče! Kako bih mogao dopustiti da ubiješ tako rijetku životinju da nisam to želio? Dođijalo mi što se taj pasji izrod toliko uzobijestio da je napadao žene i djecu. Dopustio sam da ga ubiješ i da se okitiš njegovim imenom.

Bijeli Vuk počne se zadovoljno smijati, nekako slično hijeni u glasu. Zaprepasti se od tog saznanja. Sjeti se davne zgrade kad se upravo tim glasom javio da je ubio bijelog čovjeka.

Dogodilo se to u kanjonu Zlakob. Zapravo, pred ulazom u tu prokletu guduru gdje je živio bijeli doseljenik. On ga je dani-ma vrebao, čekao priliku da zaboravi »vatrenu cijev«, da uzme svoj pravi skalp.

Kad je dočekao taj dan, bacio se na njega s obližnje stijene, s urlikom i zadovoljstvom je zabio bodež u njegova prsa. Sve je bilo brzo gotovo. Skalp se našao za pojasom, još krvav, a on je širio nozdrve shvativši da ljudska krv drugačije miriše.

— Zamjeraš li mi, o Veliki oče, što sam ga ubio bez borbe?

— procvili Bijeli Vuk.

— Zamjeram! — čuo se dalek odjek u planini. — Nisu te preci učili da uzimaš skalp čovjeku koji se ne može braniti. Bio si kukavica!

Planina je odjekivala: Kukavica! Kukavica! Kukavica!

To je bilo najstrašnije. Toga se plašio kad dođe pred sud boga svih Indijanaca. Udarao je glavom o kamen, jecao u poniznosti i kajanju sve dok opet u sebi nije osjetio čudan poriv da nastavi ispitom savjesti.

Onda mu se misli vratiše do Crvene rijeke. I sjećao se...

Padale su kiše. Rijeka je nabujala. Jahao je njenom obalom i odjednom ugledao čamac. Bu-jica ga je nosila, igrala se njime kao da je orahova ljuska.

U njemu je bila bijela žena s dvoje djece. Mahnito se borila protiv valova kako bi prešla na drugu obalu. Rijeka je bila brza i podmukla, puna virova. On je stajao na obali i gledao tko će pobijediti.

Čamac se opasno približio grebenu što je virio iz mutne vode. Zatim se raspao na dvoje, žena je potonula, pa izronila. Trudila se da na površini uzburkane vode održi djecu.

Mogao je pomoći, a nije pomogao. Bilo je dovoljno da zagazi konjem u rijeku i spasi nesretnike. Nije to učinio. Sa zlu-radim osmijehom gledao je kako nestaju.

— Morao si spasiti ženu i djecu, Bijeli Vuče! — prekorio ga je ponovo Manitu. — Da li si kad razmišljao o tome?

— Ali oni su bili bijeli psi, Veliki oče!

— Bili su ljudi poput nas, jadniče! Čovjek je čovjek, bez obzira na boju kože.

Poglavica Bijeli Vuk sagne pokajnički glavu. Poželi da zaboravi prošlost ili da priča samo o svojoj slavi. Međutim, kao da je osjetio njegovu želju, gospodar Vječnih lovišta zagrmi:

— Ovdje si da položiš račun o onome što nije bilo dobro u tvojem životu! O tvojoj slavi se zna. O njoj se priča u svim crvenim vigvamima i pričat će se dok bude svijeta i vijeka. Ti si na ispitu savjesti! Moraš se svega sjetiti, pokajati se da bih ti oprostio i dao ključeve za Vječna lovišta. Nastavi!

Da mu ispriča kako je oteo bijelu djevojku? Da li mu je savjest čista nakon svega što se dogodilo?

Napao je s ratnicima poštansku kočiju. Sve su pobili, ali on nije dopustio da ubiju bijelu djevojku. Ona je preplašeno stajala pred njegovim nogama i nešto govorila svojim jezikom. On je nije razumio. Bolje je razumio ratnike u čijim se očima čitala želja da je siluju, a zatim odbace kao krpu i ubiju.

— Zadržat ću je! — rekao je odlučno.

Odveo ju je u vigvam. Dali su joj da radi najprljavije poslove. Ona se nije protivila. Apaši su iskopali ratne sjekire, a on je postao poglavica.

Odlazio je i s ratnicima napadao rančeve i farme. Borio se protiv bijelih doseljenika i »plavih bluza«. Trajalo bi to danima. Kad bi se vratio u logor, bijela skvo mu je nudila hranu i vodu. Noću mu je grijala bijelo vučje krzno i u njemu ostavljala svoj miris.

Nije bila kao druge žene. Njena je kosa mirisala. Ruke joj nisu bile prljave. Jedne je noći po-

želio bijelu ženu.

Stisnula se na njegovu ležaju i promatrala ga preplašeno kao srna. Nije je silovao. Bio je nježan kao nikad u životu. Pa ipak, savjest mu nije bila čista. Nikome nije rekao da mu je žena. Kad se vratio, obavijestili su ga da je pokušala pobjeći i da su je morali ubiti.

Pokazali su mu gdje je sahranjena. Stajao je kraj njenog groba. S tugom je osjetio da mu nedostaje.

— Zašto je nisi čuvao, Bijeli Vuče? Znaš li ti, jadniče, da je nosila tvoje dijete? Oni su je silovali, mučili i ubili!

— Ne, ne! Nije istina — preplašeno je mucao poglavica i želio pobjeći od svoje savjesti.

— Odredio sam da ti postane žena! Ti nisi slušao glas svog srca! — odjekivalo je planinom. Tresle se hridine i bijeli vrhovi od toga glasa. Vjetar je urlao i nosio pahuljice snijega. Studen mu je već ledila kosti.

Bijeli Vuk je osjećao da iz njegovog tijela odlaze posljednji znaci života. Ispružio je ruke i molio:

— Ne tjeraj me od Vječnih lovišta, bože! Kajem se! Obećavam da ću drugačije živjeti. Ravnat ću se po tvojim zapovijedima! Omogući mi da sret-nem svoju braću i nemoj dopustiti da lutam po mraku, o, Veliki Manitu!

Umjesto odgovora, planina se ponovo zatrese. S njenog vrha, na kojem se bijelila sijeda brada indijanskog boga, čula se gromka tutnjava. Kao da tisuću mustanga jaše prerijom.

Poglavica Bijeli Vuk se protegne, zadovoljan što u smrti nalazi smirenje. Bijela gromada

klizila je uz užasnu buku. Poslao ju je Veliki Manitu da pokrije njegovo jadno i izmučeno tijelo.

Sjedinio se tako sa svojim bogom i sad traži put do vječnih lovišta.

U PRIPREMI:

Mick Burton
Planina mraka

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 14.040 d, a za šest mjeseci 7.020 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: NIŠPRO »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-2052 (00027 – LASO). Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 33,00, ASCH 234,00, SFR 27,00, HFL 37,00, SKR 116,00, FF 109,00, US\$ 17,00 (avionom US\$ 20,20), C\$ 24,00 (avionom C\$ 28,30), Australia £ 12,00 (avionom £ 15,00). Uplata na devizni račun 30101-620-16-3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso« izdanje OOUR-a IRO).

Ekonomska propaganda »Vjesnik«, Agencija za marketing Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 300.000 d, C/b stranica 200.000 d. Oslobođeno plaćanja poreza Odlukom Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI. 1973. Rukopisi se ne vraćaju.

SuperStrip

VIA

MAXI

Cijena:
600 DIN
kolovoz 1987
Posebni broj

GRU, LUTALICA
ZEUSOFCI
MATE, MALI

Dvije epizode
Alana
Ford:

Neprijatelj prirode broj 1

i
Ekologija

